

Laskelmia Vihreiden vaihtoehtobudjetin reformien vaikutuksista

Sosiaaliturva, tuloverotus ja välilliset verot

Sisällys

1. Laskelmassa huomioidut reformit.....	1
1.1 Talousarvioesitys	1
1.2. Vihreiden vaihtoehtobudjetti.....	3
2. Kustannusvaikutukset	5
3. Tulonjakovaikutukset	9
4. Vaikutukset eri väestöryhmiin.....	14
5. Esimerkkilaskelmia	17
5.1 Tuloverotukseen tehtävien muutosten vaikutukset	17
5.2 Vaikutukset käytettävissä oleviin tuloihin.....	21
5.3 Vaikutukset työnteon kannustimiin	23
6. Työllisyysvaikutukset	27
Lähteet.....	31
Liite 1: Laskentamenetelmät ja oletukset	33
L1.1 Tuloverotus ja sosiaaliturva.....	35
L1.2 Välilliset verot	39
L1.3 Esimerkkilaskelmat	42
L1.4: Tulokymmenysten alarajat	45
Liite 2: Hallituksen esitykset	46
Liite 3: Tuloveroperusteiden muutokset Vihreiden vaihtoehtodossa.....	47

1. Laskelmassa huomioidut reformit

Käytettävissä oleviin aineistoihin ja menetelmiin liittyvien rajoitteiden vuoksi tarkastelun ulkopuolelle jää muutoksia, jotka vaikuttaisivat suoraan tai epäsuorasti kotitalouksien taloudelliseen asemaan. Laskelmat koskevatkin vain alla lueteltuja reformikokonaisuuksia, eivätkä ne siten kuvaa esimerkiksi koko talousarvioesityksen (TAE) tai eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetin (VIHR) vaikutuksia.

1.1 Talousarvioesitys

Reformit kuvaavat muutosta suhteessa pysyvän lainsäädännön (PLS) mukaiseen tilanteeseen vuonna 2026. Vero- ja etuusperusteiden muutoksia koskevat hallituksen esitykset on lueteltu tarkemmin liitteessä 2.

Sosiaaliturva:

- Yleistuki
 - a. Tarveharkinta peruspäivärahan saajille
 - b. Tarveharkinnan ja osittaisen työmarkkinatuen parametrien muutos
- Toimeentulotuen perusosien alentaminen (vain parametrimuutokset) ja ansiotulovähennyksen poistaminen (jälkimmäinen huomioitu vain esimerkkilaskelmien osalta)
- Omaishoidon palkkioiden korottaminen
- Kotihoidon tuen asumisaikavaatimus
- Äitiysavustuksen korottaminen
- Kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksijäädytys (jäädytyksen vaikutus vuodelta 2026)

Tuloverotus:

- Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus pl. kolme ylintä tuloveroasteikon luokkaa
- Ylimmän marginaaliveroasteen alentaminen
- Työtulovähennyksen korottaminen
- Työtulovähennyksen lapsikorotuksen korottaminen
- Eläketulon lisäveron lieventäminen
- Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen
- Työsuhdepolkupyöräedun verovapauden poistaminen

Välilliset verot:

- 14 prosentin arvonlisäverokantaan kuuluvien hyödykkeiden verokannan alentaminen 13,5 prosenttiin
- Tupakkaveron korotus (pl. nikotiinipussien ja sähkösavukeneesteiden tupakkaveron korotus)
- Alkoholijuomien veronkorotus
- Virvoitusjuomaveron korotus

- Sähkön huoltovarmuuskorotus
- Liikennepolttoaineiden veronalennus
- Jakeluvoimien muutosten vaikutukset polttoaineiden kuluttajahintoihin

Välillisiin veroihin kohdistuvat muutokset on huomioitu vuonna 2026 voimaan tulevien muutosten osalta, jos muuta ei ole mainittu.

1.2. Vihreiden vaihtoehtobudjetti

Reformit kuvaavat muutosta suhteessa vuoden 2026 talousarvioesitykseen.

Sosiaaliturva:

- Perutaan indeksisidonnaisten etuuksien jäädytykset vuodelta 2026
- Perutaan seuraavat yleiseen asumistukeen tehdyt leikkaukset
 - a. Korvausasteen alentaminen
 - b. Ansiotulovähennyksen poistuminen
 - c. Omavastuun kaavan muutokset
 - d. Asumistuen poistuminen omistusasujilta
 - e. Opiskelijoiden siirtäminen opintotuen asumisalisän piiriin
 - f. Yleisen asumistuen varallisuusharkinta
- Perutaan eläkkeensaajan asumistuen varallisuusharkinnan kiristys
- Perutaan eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuun kiristys 43,5 prosenttiin
- Työttömyysturvan muutokset
 - a. Perutaan työssäoloehdon pidentäminen ja porrastetaan työttömyysturvan enimmäiskesto työhistorian mukaan (alle 5 kk = 0 pv, 5-9 kk = 100 pv, 10-14 kk = 200 pv, 14-19 kk = 300 pv, vähintään 20 kk = 400 pv)
 - b. Perutaan suojaosien ja lapsikorotusten poistaminen
 - c. Perutaan työttömyysturvan korotusosista ja korotetuista ansio-osista luopuminen
 - d. Perutaan osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärän pienentäminen 35 prosenttiin
 - e. Perutaan yleistuki
- Perutaan toimeentulotuen perusosien alentaminen (vain parametrimuutokset) ja ansiotulovähennyksen poistaminen (jälkimmäinen huomioitu vain esimerkkilaskelmien osalta)
- Perutaan kotihoidon tuen asumisaikavaatimus
- Perutaan kansaneläkkeen, takuueläkkeen ja sairauspäivärahan alaikärajan nosto 18 ikävuoteen
- Perutaan sairausvakuutuksen 70 prosentin korvaustasoon oikeuttavan tulorajan laskeminen lain tasolla 20 780 euroon, ja korvausprosentin alentaminen tulorajan ylittävillä tuloilla 15 prosenttiin
- Korotetaan opintorahojen perusmääriä 18 prosentilla talousarvioesityksen mukaiseen tilanteeseen verrattuna (euromääräinen tasokorotus lisätään indeksitarkistettuun opintorahan määrään)

Tuloverotus:

- Perutaan ylimmän marginaaliveroasteen alentaminen, kohdistetaan veronalennus pieni- ja keskituloisille ja säästetään 200 miljoonaa euroa (muutokset tuloveroasteikkoon, työtulovähennykseen ja eläketulon lisäveroon, ks. liite 3)
- Perutaan työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen
- Perutaan työsuhdepolkupyöräedun verovapauden poistaminen
- Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus [vuoden 2017 yritysverotyöryhmän mallin \(VM 2017b\)](#) mukaiseksi: nettovarallisuudelle laskettava tuottoraja lasketaan 4 prosenttiin ja tuottorajan alapuolelle jäävät osingot ovat 40 % veronalaista pääomatuloa. Samalla euromääräinen 150 000 euron raja poistetaan. Nettovarallisuudelle laskettavan tuottorajan ylittävää osinkotuloa verotetaan edelleen 75 % ansiotulona.

Kulutusverot:

- Perutaan 10 prosentin alv-kantaan kuuluvien tuotteiden siirto 14 prosenttiin (hyväksytään kuitenkin inkontinenssisuojien, kuukautissuojien ja vaippojen siirto 14 prosentin kantaan).
- Perutaan 14 prosentin alv-kannan laskeminen 13,5 prosenttiin
- Sokeriveron käyttöönotto (verotuottotavoite 200 milj. euroa)
- Perutaan oluen verotuksen keventäminen
- Tehdään alkoholiin talousarvioesityksen muutoksen lisäksi 40 milj. euron tasainen veronkorotus
- Perutaan jakeluvelvoitteen muutokset
- Perutaan liikennepolttoaineiden valmisteverojen muutokset vuosilta 2024 ja 2026
- Korotetaan energiaveroja 150 milj. eurolla

2. Kustannusvaikutukset

Kustannusvaikutusarviot kuvaavat Vihreiden reformien vaikutusta suhteessa talousarvioesityksen mukaiseen tilanteeseen. Tuloverotuksen osalta arviot on laskettu pääosin SISU-mallilla. Muilta osin on hyödynnetty pääasiassa hallituksen esityksiä. Yksittäisten reformien kustannusarvioiden osalta on huomioitava, ettei niissä ole joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta huomioitu muutosten vaikutuksia toisiinsa. Esimerkiksi opiskelijoiden siirtämisellä takaisin yleisen asumistuen piiriin on merkittävä yhteisvaikutus muiden asumistukiin ja opintotukeen tehtävien muutosten kanssa. Vastaavia yhteisvaikutuksia liittyy myös esimerkiksi tuloverotukseen tehtäviin muutoksiin.

Tuloverojen ja sosiaaliturvan osalta luvut ovat lähtökohtaisesti nettomääräisiä eli niissä on huomioitu kaikki etuusmenot ja verotulot. Välillisten verojen osalta luvut kuvaavat muutosta arvonlisä- ja valmisteverojen tuotossa. Lisäksi kaikkien välillisten verojen muutosten yhteenlaskettu vaikutus indeksisidonnaisiin tulonsiirtomenoihin on esitetty omana kohtanaan. Luvut kuvaavat vuositason vaikutuksia vuoden 2026 tasossa arvioituna, jos toisin ei ole mainittu. Taulukossa negatiivinen luku on julkista taloutta heikentävä ja positiivinen luku parantava. Taulukossa esitetyt luvut ovat lähtökohtaisesti staattisia kustannusarvioita.

Taulukko 2.1 Reformien staattinen vaikutus julkiseen talouteen

Reformi	Vaikutus milj. €	Lähde	Huomioita
Tuloverotus			
a. Tuloveroasteikon, työtulovähennyksen ja eläketulon lisäveron muutokset	+203	SISU-malli	Hallituksen esityksessä HE 98/2025 todetaan, että ”tutkimuskirjallisuuden perusteella ylimpien marginaaliveroprosenttien alentamisen voidaan olettaa rahoittavan itsensä osittain tai jopa kokonaan pitkällä aikavälillä. Itserahoittavuuden suuruuden ja ajoituksen arviointiin liittyy kuitenkin merkittäviä epävarmuuksia.” Ks. myös luku 6.
b. Osinkoveroreformi	+268	SISU-malli	
c. a+b yhteensä	+510	SISU-malli	
d. Perutaan työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen.	-191	HE 98/2025	Henkilöverotuksen osuus 171 miljoonaa ja yhteisöverotuksen 20 miljoonaa.

e. Perutaan työsuhdepolkupyöräedun verovapauden poistaminen	-50	HE 98/2025	Vuoden 2028 tasossa, kun verovapaus poistuisi kokonaan. Tästä 2 miljoonaa kohdistuu yhteisöveroon ja 48 miljoonaa ansiotuloveroon.
Sosiaaliturva			
a. Indeksisidonnaisten etuuksien jäädytysten peruminen vuodelta 2026	-11	HE 75/2023 / omat laskelmat	HE:n luku skaalattuna KEL-indeksin ennakoidulla muutoksella 2025-2026.
b. Perutaan yleisen asumistuen korvausasteen alentaminen, ansiotulovähennyksen poistuminen, omavastuun kaavan muutokset ja asumistuen poistuminen omistusasujilta	-308	HE 74/2023	Täysi vaikutus vuoden 2023 tasossa. Sisältää myös Helsingin siirtämisen kuntaryhmä 2:n tasolle (nettovaikutus karkeasti arvioituna enintään 10 miljoonaa).
c. Perutaan opiskelijoiden siirtäminen opintotuen asumislisän piiriin	-42	HE 160/2024	
d. Perutaan yleisen asumistuen varallisuusharkinta	-8	HE 126/2024	
e. Perutaan eläkkeensaajan asumistuen varallisuusharkinnan kiristys	-11	HE 126/2024	Vuoden 2027 tasossa.
f. Perutaan eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuun kiristys 43,5 prosenttiin	-15	HE 126/2024	Vuoden 2027 tasossa.
g. Perutaan työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen ja porrastetaan työttömyysturvan enimmäiskesto työhistorian mukaan	~0	Työryhmäraportti , HE 73/2023 ja SISU-malli	Molempien reformien etuusmenojen muutoksesta pääteltynä.
h. Perutaan työttömyysturvan suojaosien ja lapsikorotusten poistaminen	-129	HE 73/2023	Täysi vaikutus vuoden 2023 tasossa.
i. Perutaan työttömyysturvan korotusosista ja korotetuista ansio-osista luopuminen	-23	HE 135/2024	
j. Perutaan osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärän pienentäminen 35 prosenttiin	-3	HE 135/2024	Vuoden 2025 tasossa.
k. Perutaan yleistuki	-3	HE 112/2025 / omat laskelmat	HE:n bruttovaikutus vuoden 2027 tasossa 4,2 miljoonaa.

l. Perutaan toimeentulotuen perusosien alentaminen	-28	HE 116/2025	Vuoden 2027 tasossa. SISU-mallilla ei voi arvioida muiden toimeentulotuen kokonaisuudistuksen muutosten vaikutuksia. Yhteensä kaikki HE:n sisältämät muutokset +70 miljoonaa.
m. Perutaan toimeentulotuen ansiotulovähennyksen poisto	-18	HE 116/2025	Vuoden 2027 tasossa. Ansiotulovähennyksen poisto/peruminen sisältyy tässä muistiossa vain esimerkkilaskelmiin.
n. Perutaan kotihoidon tuen asumisaikavaatimus	-8	HE-luonnos	Vaikutus kotihoidon tuen menoihin uudistuksen ollessa täysimääräisesti voimassa vuonna 2030. Kaikki muut vaikutukset huomioituina +13 miljoonaa.
o. Perutaan kansaneläkkeen, takuueläkkeen ja sairauspäivärahan alaikärajan nosto 18 ikävuoteen	-10	HE 125/2024	Bruttovaikutus vuoden 2027 tasossa.
p. Perutaan sairauspäivärahan laskukaavan muutokset	-59	HE 123/2024	Ei sisällä sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointia.
q. Opintorahan korottaminen 18 prosentilla	-71	SISU-malli	
Välilliset verot			
a. Perutaan 10 prosentin alv-kantaan kuuluvien tuotteiden siirto 14 prosenttiin	-235	HE 141/2024	Valtion ja muiden vastaavien julkisyhteisöjen arvonlisäveromenojen muutos huomioiden.
b. Perutaan 14 prosentin alv-kannan laskeminen 13,5 prosenttiin	+149	HE 93/2025	Valtion ja muiden vastaavien julkisyhteisöjen arvonlisäveromenojen muutos huomioiden.
c. Sokeriveron käyttöönotto	+200		Verotuottotavoite
d. Perutaan oluen verotuksen keventäminen	+25	HE 37/2023	Vuoden 2025 tasossa.
e. Alkoholiverojen korottaminen	+40		Verotuottotavoite
f. Perutaan jakeluvuoroituksen muutokset	-72	HE 121/2024	Vaikutus valmisteverotuloihin.

g. Perutaan liikennepolttoaineiden valmisteverojen veronalennus 2024	+137	HE 36/2023	Vuoden 2027 tasossa.
h. Perutaan liikennepolttoaineiden valmisteverojen alennus 2026	+50	HE 132/2025	Vuoden 2026 muutoksen täysi vaikutus.
i. Energiaverojen korottaminen	+150		Verotuottotavoite
j. Välillisten verojen muutosten indeksivaikutukset	-154	SISU-malli	Sosiaaliturvaetuuksien ja työeläkkeiden muutos. Huomioitu myös yhteisvaikutus ko. etuuksien jäädytysten perumisesta suhteessa pysyvän lainsäädännön tilanteeseen.

Vihreiden sosiaaliturvaan ja tuloverotukseen kohdistuvat reformit kasvattavat SISU-mallilla arvioituna käytettävissä olevia tuloja yhteensä 496 miljoonalla eurolla suhteessa talousarvioesitykseen. Kotitalouksien ostovoima puolestaan laskee Vihreiden välillisten verojen muutosten johdosta Kulutustutkimuksen perusteella yhteensä 538 miljoonalla eurolla. Kuluttajahintojen nousu kasvattaisi indeksisidonnaisia menoja SISU-mallilla arvioituna 154 miljoonalla eurolla.

3. Tulonjakovaikutukset

Välillistä verotusta (ml. indeksivaikutukset) ei huomioida aineistojen rajoitteitten takia voittajien ja häviäjien lukumääriä kuvaavassa laskelmassa eikä pienituloisuusindikaattoreissa. Varhaiskasvatusmaksut huomioidaan sekä pienituloisuusasteita että Gini-kerrointa laskettaessa.

Taulukko 3.1 Reformien vaikutus Gini-kertoimeen¹ ja pienituloisuuteen²

	PLS	TAE-PLS (muutos)	VIHR-PLS (muutos)	VIHR-TAE (muutos)
Tuloverotus ja sosiaaliturva¹				
Gini-kerroin, %	29,3	+0,3	-0,5	-0,8
Pienituloisuusaste (koko väestö), %	16,5	+0,3	-0,4	-0,8
Henkilöiden lukumäärä	941 773	+19 504	-24 397	-43 901
Lasten pienituloisuusaste, %	17,4	+0,1	-1,2	-1,3
Henkilöiden lukumäärä	173 596	+1 266	-11 547	-12 813
Yli 65-v. pienituloisuusaste, %	12,9	+0,8	+1,0	+0,2
Henkilöiden lukumäärä	176 591	+10 461	+13 193	+2 732
Työllisten pienituloisuusaste, %	6,7	+0,1	-0,7	-0,8
Henkilöiden lukumäärä	159 156	+1 833	-17 786	-19 619
Ei-työllisten pienituloisuusaste, %	45,4	+0,6	-0,9	-1,5
Henkilöiden lukumäärä	432 431	+5 943	-8 258	-14 201
Miesten pienituloisuusaste, %	16,6	+0,3	-0,5	-0,7
Henkilöiden lukumäärä	470 113	+7 731	-12 887	-20 618
Naisten pienituloisuusaste, %	16,4	+0,4	-0,4	-0,8
Henkilöiden lukumäärä	471 660	+11 773	-11 510	-23 283
Välilliset verot²				
Gini-kerroin, %	-	+0,0	+0,1	+0,0

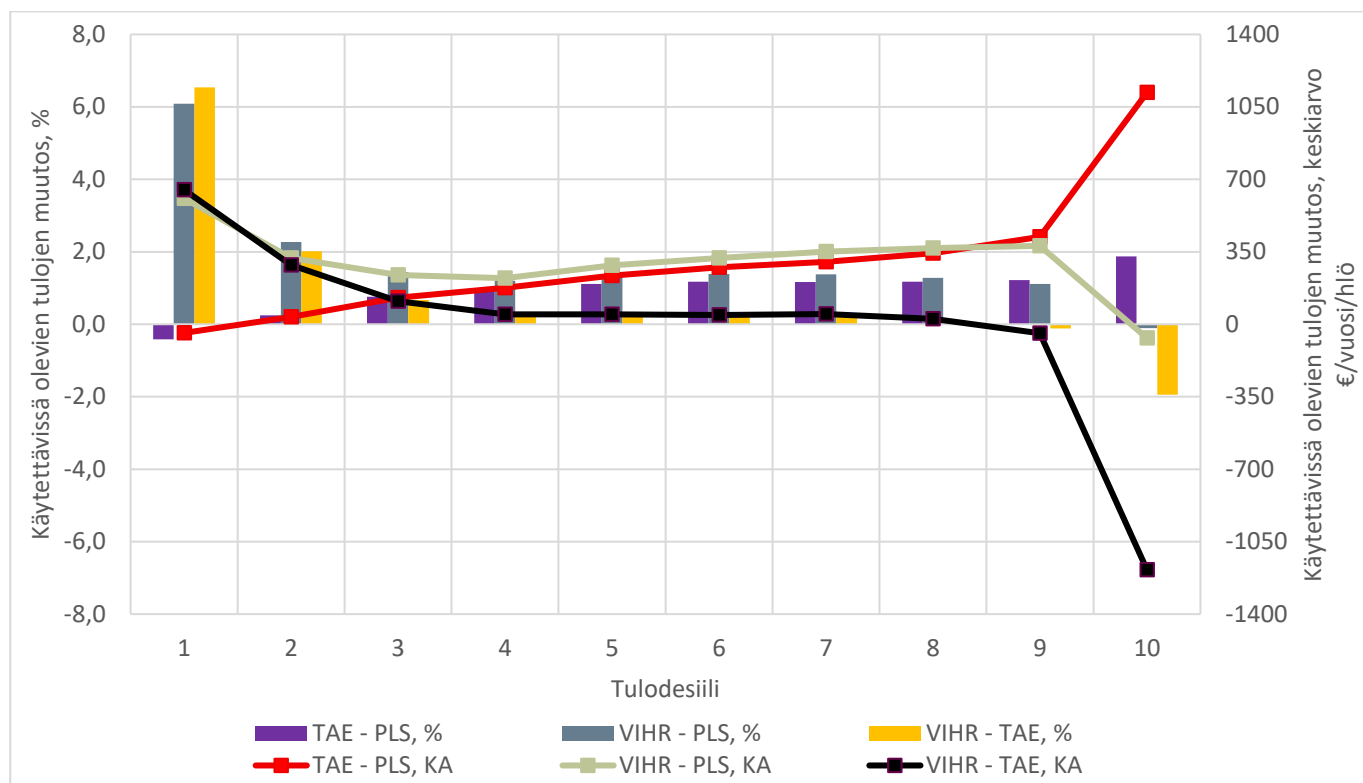
¹ ml. varhaiskasvatusmaksut

² ml. välillisten verojen indeksivaikutukset

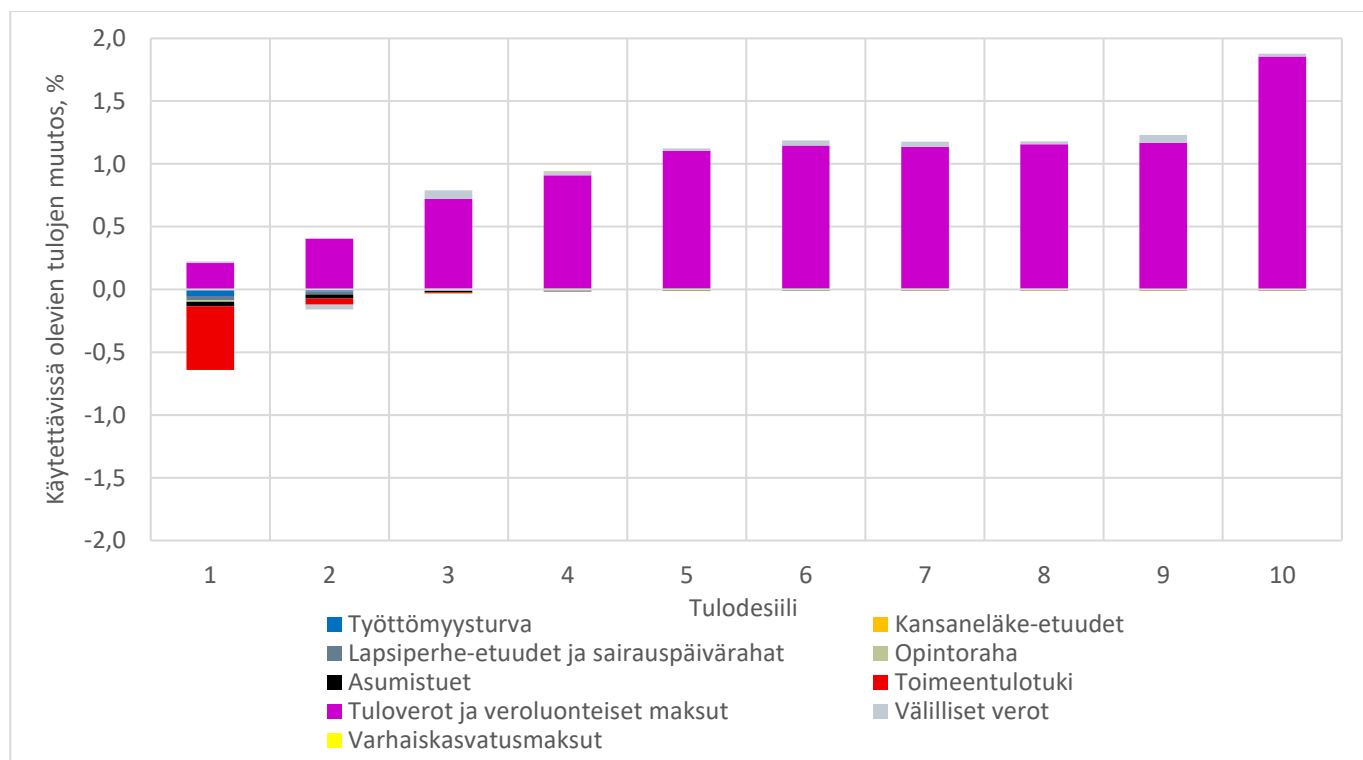
¹ Gini-kerroin on tunnetuin suhteellisia tuloeroja kuvaava tunnusluku. Gini-kerroin saa prosenttimuodossa arvon 100, jos suurituloisin tulonsaaja saa kaikki tulot. Vastaavasti jos kaikkien tulot ovat yhtä suuret, Gini-kerroin saa arvon 0. Mitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet, sitä suurempi on Gini-kertoimen arvo. Gini-kerroin ei muutu, jos kaikkien tulonsaajien tulot muuttuvat suhteellisesti (prosentteissa) yhtä paljon.

² Pienituloisuusaste (tai köyhyysriski) kuvaa pienituloisuusrajan alapuolelle jäävän väestön osuutta koko väestöstä. Kotitalous ja siihen kuuluvat jäsenet on määriteltä pienituloisiksi, mikäli kotitalouden kulutusyksikköä kohti lasketut käytettävissä olevat tulot ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta. Lasten pienituloisuusaste kuvaa pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaiden osuutta kaikista alle 18-vuotiaista. Koko väestön mediaanitulosta laskettu suhteellinen pienituloisuusraja on pysyvän lainsäädännön mukaisessa simuloinnissa 18 530 euroa/kulutusyksikkö. Pienituloisuusaste riippuu sekä pienituloisten tulojen muutoksesta että koko väestön mediaanitulon muutoksesta.

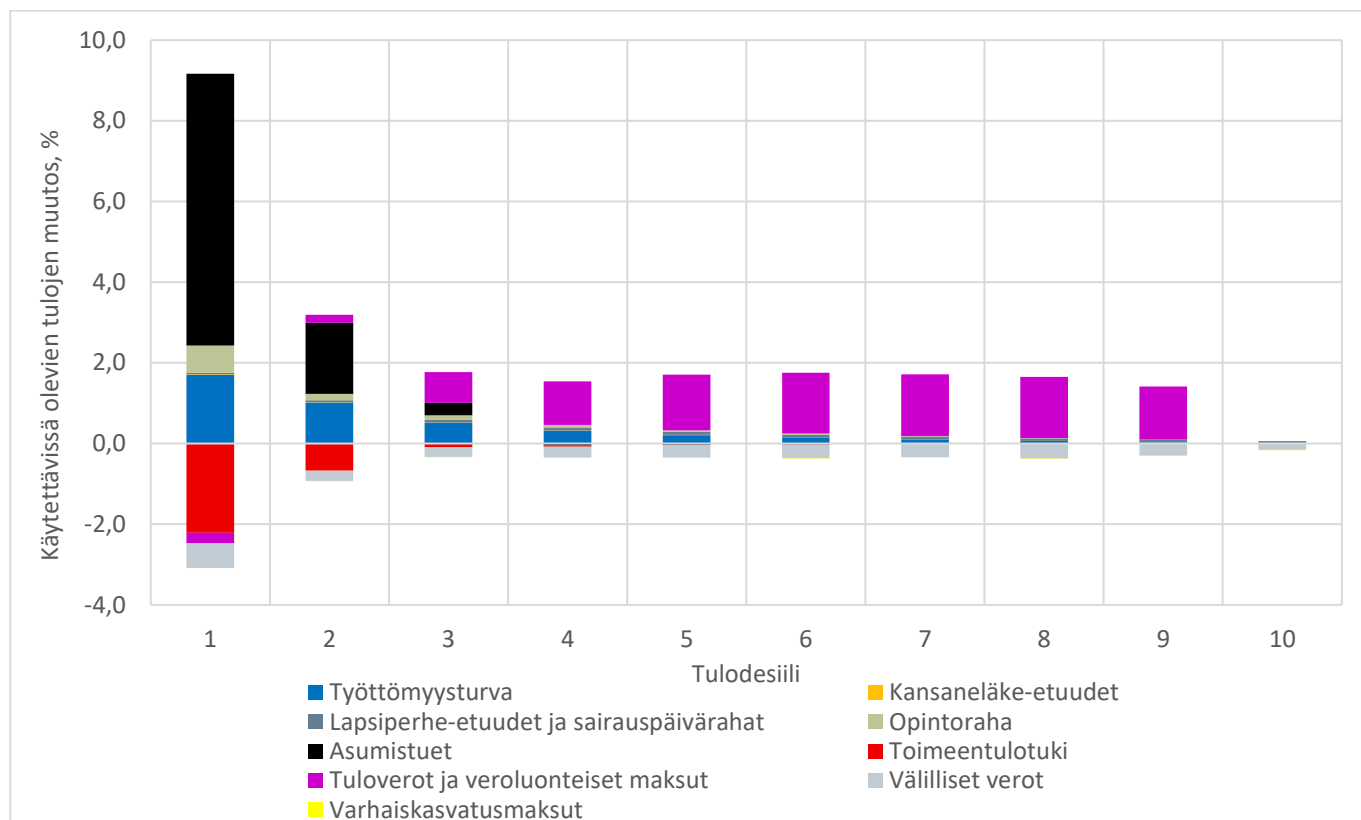
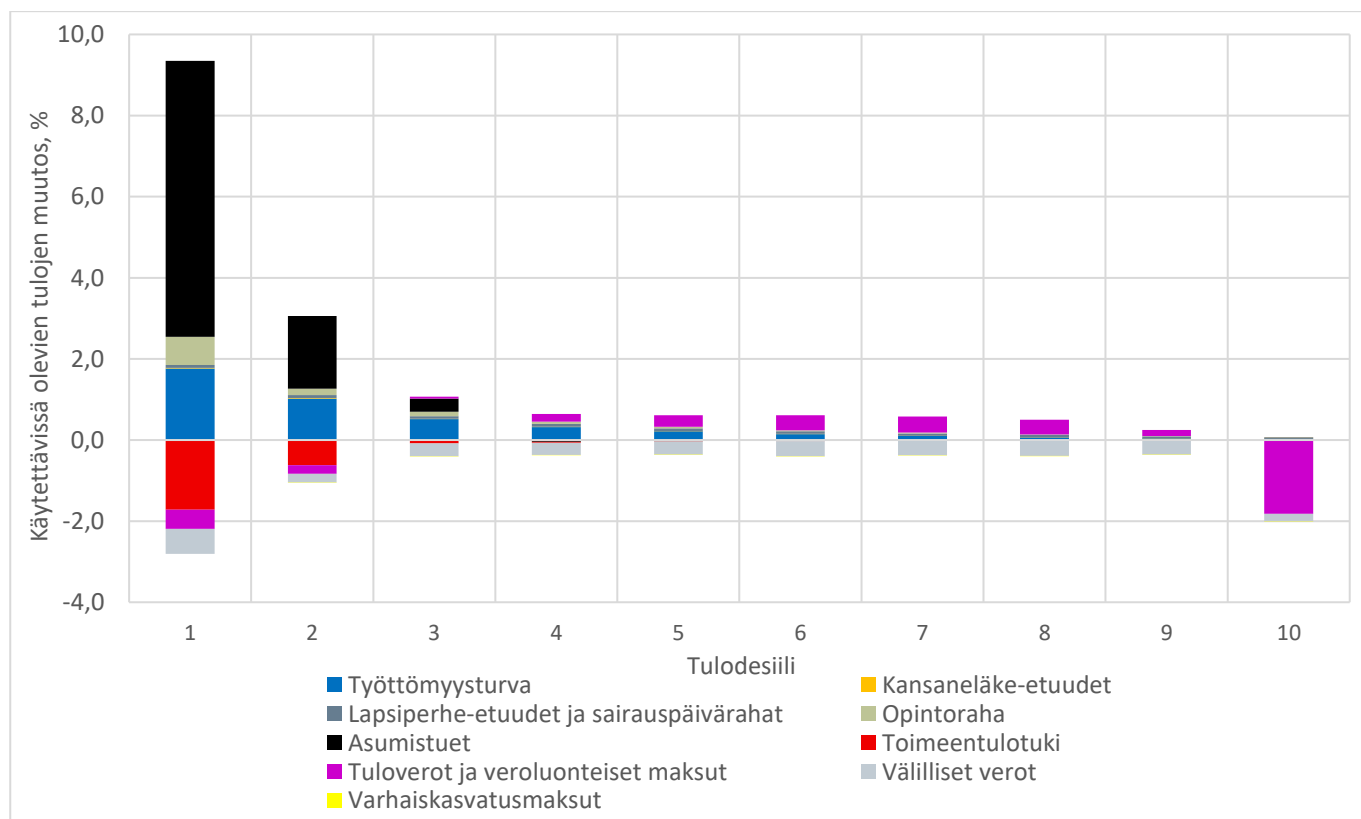
Kuvio 3.2 Reformien yhteisvaikutus eri tulokymmenysten³ käytettävissä oleviin tuloihin, % ja keskimäärin €/vuosi/henkilö

Kuvio 3.3A Reformien (TAE-PLS) eritelty vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksittäin, %

³ Tulokymmenysten alarajat on raportoitu liitteessä 1.4.

Kuvio 3.3B Reformien (VIHR-PLS) eritelty vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksittäin, %**Kuvio 3.3C** Reformien (VIHR-TAE) eritelty vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksittäin, %

Kuvioita 3.3A-C tulkitaan siten, että jos pylväs on vaaka-akselin yläpuolella, sillä on käytettävissä olevia tuloja kasvattava vaikutus ja päin vastoin. Laskemalla pylväät yhteen saataisiin niistä muodostettua kuvio 3.2. Pylväitä ei voi tulkita yksiselitteisesti tietyn reformin vaikutuksiksi, koska tulonsiirtojärjestelmään tehtävillä lainsäädäntömuutoksilla on lukuisia yhteisvaikutuksia. Esimerkiksi maksetut verot voivat muuttua joko veroperusteiden muutoksista tai veronalaisten tulojen muutoksista johtuen.

Taulukko 3.4 Reformien yhteisvaikutuksen (pl. välilliset verot) voittajat ja häviäjät tulokymmenyksittäin, kotitalouksien lukumäärä⁴

		TAE-PLS		VIHR-PLS		VIHR-TAE	
		Kotitalouksia	Osuus, %	Kotitalouksia	Osuus, %	Kotitalouksia	Osuus, %
1. desiili	Voittajat	91 983	23	249 892	62	360 794	89
	Häviäjät	280 679	69	1 645	0	6 258	2
	Ei muutosta	33 545	8	154 670	38	39 155	10
	Yhteensä	406 207	100	406 207	100	406 207	100
2. desiili	Voittajat	254 931	68	330 937	88	252 411	67
	Häviäjät	106 271	28	5 092	1	14 084	4
	Ei muutosta	13 403	4	38 576	10	108 110	29
	Yhteensä	374 605	100	374 605	100	374 605	100
3. desiili	Voittajat	311 837	93	313 944	94	176 145	53
	Häviäjät	18 708	6	13 217	4	25 535	8
	Ei muutosta	3 652	1	7 037	2	132 518	40
	Yhteensä	334 197	100	334 197	100	334 197	100
4. desiili	Voittajat	293 613	97	288 110	96	159 729	53
	Häviäjät	6 314	2	10 036	3	23 629	8
	Ei muutosta	1 500	0	3 281	1	118 069	39
	Yhteensä	301 427	100	301 427	100	301 427	100
5. desiili	Voittajat	283 076	98	280 485	97	187 391	65
	Häviäjät	3 716	1	5 386	2	22 281	8
	Ei muutosta	914	0	1 836	1	78 035	27
	Yhteensä	287 707	100	287 707	100	287 707	100
6. desiili	Voittajat	270 214	98	271 417	98	221 416	80
	Häviäjät	5 510	2	4 099	1	19 135	7
	Ei muutosta	573	0	781	0	35 746	13
	Yhteensä	276 297	100	276 297	100	276 297	100
7. desiili	Voittajat	261 090	98	261 237	98	228 443	86
	Häviäjät	3 896	1	3 652	1	20 283	8
	Ei muutosta	613	0	711	0	16 874	6
	Yhteensä	265 600	100	265 600	100	265 600	100
8. desiili	Voittajat	255 867	98	255 299	98	226 948	87
	Häviäjät	4 100	2	4 683	2	25 885	10
	Ei muutosta	516	0	502	0	7 650	3
	Yhteensä	260 484	100	260 484	100	260 484	100

⁴ Kotitalous kuuluu voittajiin, jos sen käytettävissä olevien tulojen muutos on > 0 ja päinvastoin.

9. desiili	Voittajat	245 842	96	247 860	97	213 177	83
	Häviäjät	10 011	4	8 105	3	38 171	15
	Ei muutosta	758	0	646	0	5 262	2
	Yhteensä	256 611	100	256 611	100	256 611	100
10. desiili	Voittajat	245 316	95	215 748	84	115 537	45
	Häviäjät	10 818	4	41 256	16	135 112	52
	Ei muutosta	2 237	1	1 368	1	7 723	3
	Yhteensä	258 371	100	258 371	100	258 371	100
Yhteensä	Voittajat	2 513 770	83	2 714 927	90	2 141 992	71
	Häviäjät	450 023	15	97 171	3	330 372	11
	Ei muutosta	57 713	2	209 407	7	549 141	18
	Yhteensä	3 021 505	100	3 021 505	100	3 021 505	100

4. Vaikutukset eri väestöryhmiin

Välillistä verotusta (ml. indeksivaikutukset) ei huomioida aineistojen rajoitteitten takia sukupuolivaikutuksissa eikä maakunnittaisessa tarkastelussa.

Vaikutukset sukupuolittain

Taulukko 4.1 Reformien yhteisvaikutus (pl. välilliset verot) henkilöiden käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksen ja sukupuolen mukaan, %

		TAE-PLS	VIHR-PLS	VIHR-TAE
1. desiili	Miehet	-0,5	+6,2	+6,8
	Naiset	-0,3	+7,2	+7,6
	Yhteensä	-0,4	+6,7	+7,2
2. desiili	Miehet	+0,3	+2,6	+2,3
	Naiset	+0,3	+2,4	+2,2
	Yhteensä	+0,3	+2,5	+2,2
3. desiili	Miehet	+0,8	+1,6	+0,8
	Naiset	+0,6	+1,7	+1,1
	Yhteensä	+0,7	+1,7	+1,0
4. desiili	Miehet	+0,9	+1,4	+0,5
	Naiset	+0,8	+1,5	+0,6
	Yhteensä	+0,9	+1,5	+0,6
5. desiili	Miehet	+1,1	+1,6	+0,5
	Naiset	+1,1	+1,7	+0,6
	Yhteensä	+1,1	+1,7	+0,6
6. desiili	Miehet	+1,2	+1,7	+0,5
	Naiset	+1,1	+1,8	+0,7
	Yhteensä	+1,1	+1,7	+0,6
7. desiili	Miehet	+1,1	+1,6	+0,5
	Naiset	+1,1	+1,8	+0,7
	Yhteensä	+1,1	+1,7	+0,6
8. desiili	Miehet	+1,1	+1,5	+0,4
	Naiset	+1,2	+1,8	+0,6
	Yhteensä	+1,1	+1,6	+0,5
9. desiili	Miehet	+1,2	+1,2	+0,1
	Naiset	+1,2	+1,6	+0,5
	Yhteensä	+1,2	+1,4	+0,2
10. desiili	Miehet	+2,0	-0,4	-2,3
	Naiset	+1,6	+0,8	-0,8
	Yhteensä	+1,8	+0,0	-1,8
Yhteensä	Miehet	+1,2	+1,2	-0,0
	Naiset	+1,0	+1,8	+0,8
	Yhteensä	+1,1	+1,5	+0,3

Vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan

Taulukko 4.2 Reformien yhteisvaikutus käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden viitehenkilön⁵ sosioekonomisen aseman mukaan, % ja keskimäärin €/vuosi/kotitalous

Sosioekonominen asema	TAE-PLS		VIHR-PLS		VIHR-TAE	
	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
1. Yrittäjät ja maatalousyrittäjät	+1,2	+978	-0,1	-100	-1,3	-1 078
2. Palkansaajat	+1,6	+953	+1,5	+912	-0,1	-41
3. Opiskelijat	+0,1	+14	+7,9	+1 432	+7,8	+1 417
4. Eläkeläiset	+0,4	+164	+0,3	+101	-0,2	-64
5. Pitkäaikaistyöttömät ¹	+0,4	+122	+2,2	+402	+1,7	+280
Kaikki kotitaloudet²	+1,2	+563	+1,2	+569	+0,0	+5

¹ Pitkäaikaistyöttömäksi luetaan Tilastokeskuksen sosioekonomisen luokituksen mukaisesti henkilöt, jotka ovat olleet vuoden aikana vähintään 6 kk työttöminä.

² ml. luokka ”muut kotitaloudet”

Vaikutukset elinvaiheen mukaan

Taulukko 4.3 Reformien yhteisvaikutus käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden elinvaiheen⁶ mukaan, % ja €/vuosi/kotitalous

Elinvaihe	TAE-PLS		VIHR-PLS		VIHR-TAE	
	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
1. Yhden hengen taloudet	+0,8	+220	+1,8	+480	+0,9	+260
2. Lapsettomat parit	+1,1	+696	+0,7	+460	-0,4	-236
3. Parit, joilla lapsia	+1,7	+1 405	+1,3	+1 106	-0,4	-300
4. Yksinhuoltajataloudet	+1,3	+534	+2,4	+977	+1,0	+443
3-4 Kotitaloudet, joissa lapsia	+1,7	+1 212	+1,5	+1 075	-0,2	-137
Kaikki kotitaloudet¹	+1,2	+563	+1,2	+569	+0,0	+5

¹ ml. luokka ”muut kotitaloudet”

⁵ Kotitalouden (asuntokunnan) viitehenkilöksi on mikrosimuloinnin rekisteriaineistossa katsottu se henkilö, jonka nettotulot ovat vuoden aikana olleet suurimmat. Tulojen jälkeen on priorisoitu henkilöitä iän mukaan niin, että vanhempi henkilö on viitehenkilö. Myös kulutustutkimuksessa viitehenkilö määritellään pääasiassa tulojen perusteella.

⁶ Kotitalouden elinvaihetta kuvaava luokitus muodostetaan kotitalouden koon, viitehenkilön iän ja kotitalouteen kuuluvien lasten iän perusteella. Välillistä verotusta koskien luokitus eroaa hieman täysi-ikäisten lasten osalta Kulutustutkimuksessa (kotitaloudet, joissa on vanhempien lisäksi vain täysi-ikäisiä lapsia, luetaan lapsiperheisiin).

Vaikutukset iän mukaan

Taulukko 4.4 Reformien yhteisvaikutus käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden viitehenkilön iän mukaan, % ja keskimäärin €/vuosi/kotitalous

	TAE-PLS		VIHR-PLS		VIHR -TAE	
Ikä	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
-24	+0,6	+115	+4,9	+1 011	+4,3	+896
25-34	+1,2	+520	+2,1	+860	+0,8	+340
35-44	+1,5	+846	+1,6	+864	+0,1	+19
45-54	+1,6	+1 039	+1,1	+718	-0,5	-321
55-64	+1,4	+804	+0,9	+540	-0,5	-264
65-74	+0,7	+278	+0,2	+91	-0,5	-187
75-	+0,4	+143	+0,4	+122	-0,0	-21
Yhteensä	+1,2	+563	+1,2	+569	+0,0	+5

Vaikutukset maakunnittain

Taulukko 4.5 Reformien yhteisvaikutus (pl. välilliset verot) käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden asuinmaakunnan mukaan⁷, %

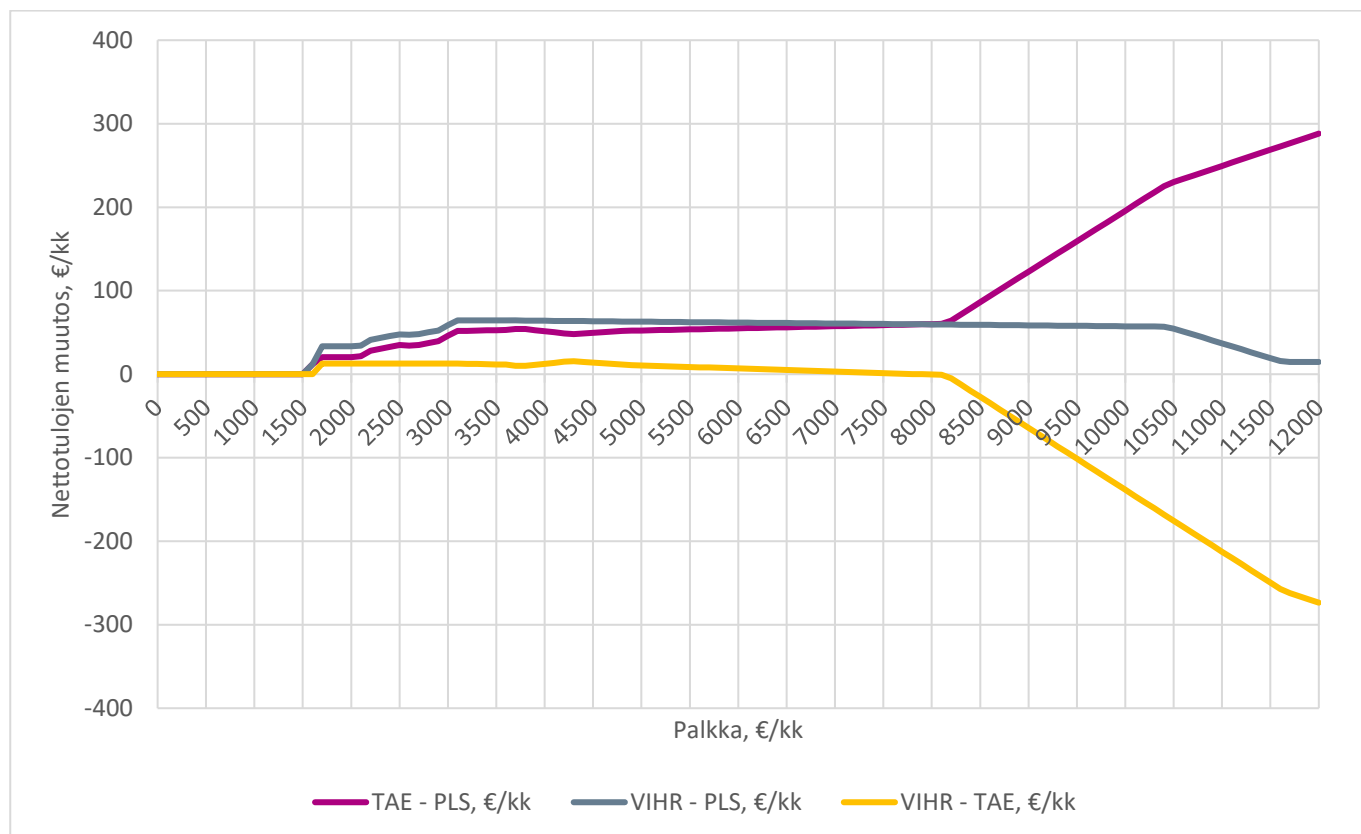
Maakunta	TAE-PLS	VIHR-PLS	VIHR-TAE
Uusimaa ja Ahvenanmaa	+1,4	+1,5	+0,1
Varsinais-Suomi	+1,1	+1,5	+0,4
Satakunta	+1,0	+1,4	+0,4
Kanta-Häme	+1,0	+1,4	+0,4
Pirkanmaa	+1,1	+1,6	+0,5
Päijät-Häme	+1,0	+1,4	+0,4
Kymenlaakso	+0,9	+1,5	+0,5
Etelä-Karjala	+0,9	+1,6	+0,7
Etelä-Savo	+0,8	+1,2	+0,4
Pohjois-Savo	+0,9	+1,5	+0,6
Pohjois-Karjala	+0,9	+1,6	+0,7
Keski-Suomi	+0,9	+1,6	+0,7
Etelä-Pohjanmaa	+1,0	+1,4	+0,4
Pohjanmaa	+1,0	+1,5	+0,4
Keski-Pohjanmaa	+1,0	+1,3	+0,3
Pohjois-Pohjanmaa	+1,1	+1,6	+0,5
Kainuu	+0,9	+1,7	+0,8
Lappi	+0,9	+1,5	+0,6
Yhteensä	+1,1	+1,5	+0,3

⁷ Kotitalouden asuinmaakunta vuoden 2022 lopussa ja maakuntaluokitus vuoden 2023 mukainen.

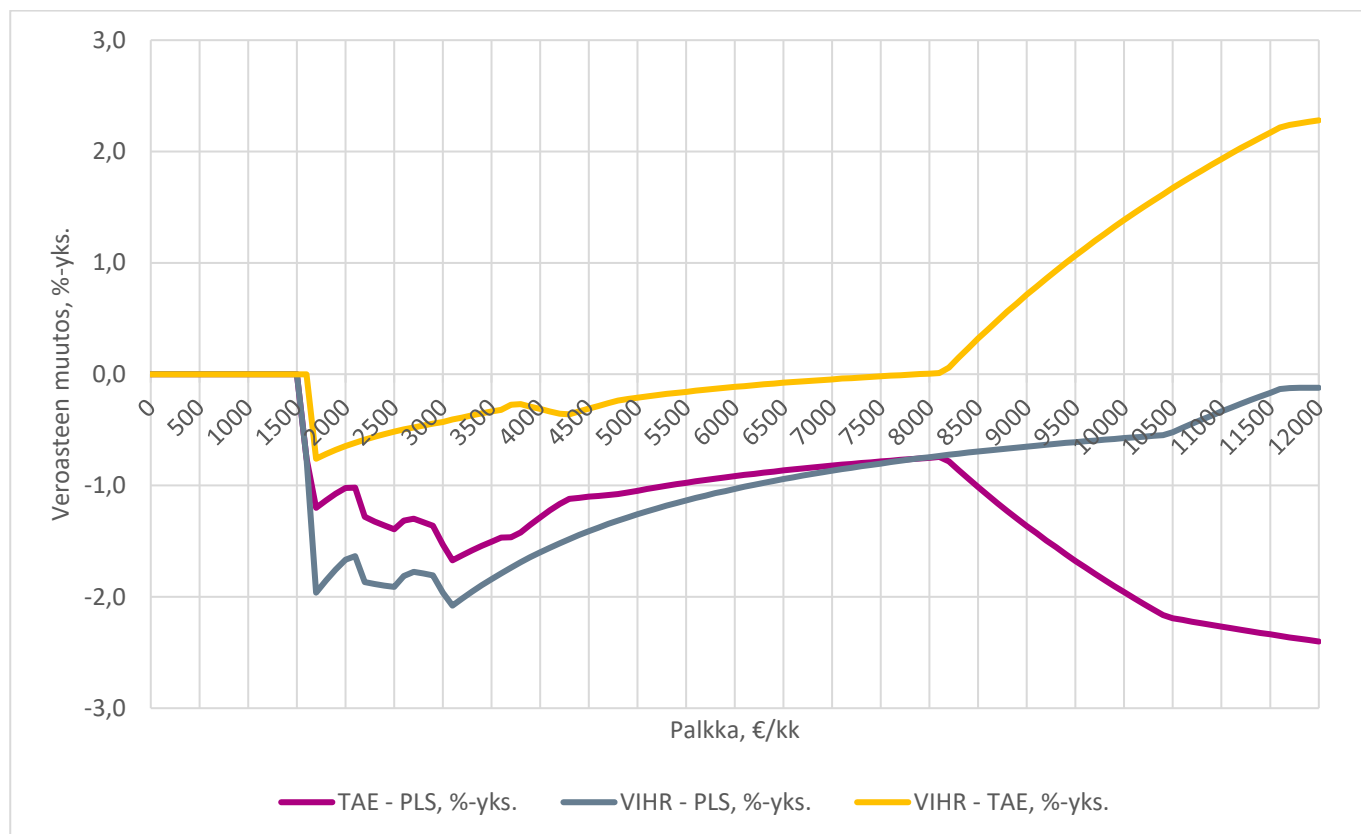
5. Esimerkkilaskelmia

5.1 Tuloverotukseen tehtävien muutosten vaikutukset

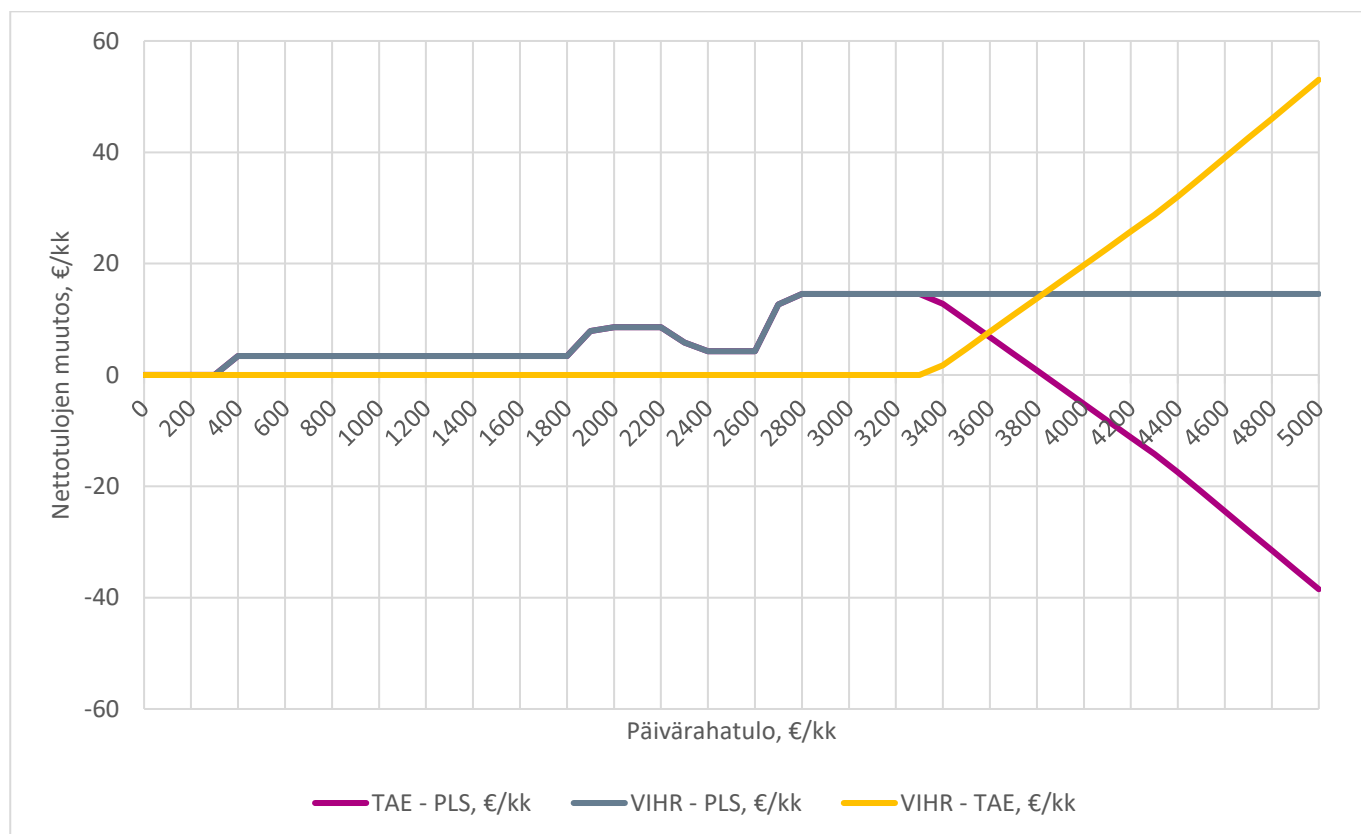
Kuvio 5.1.1A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, palkkatulo

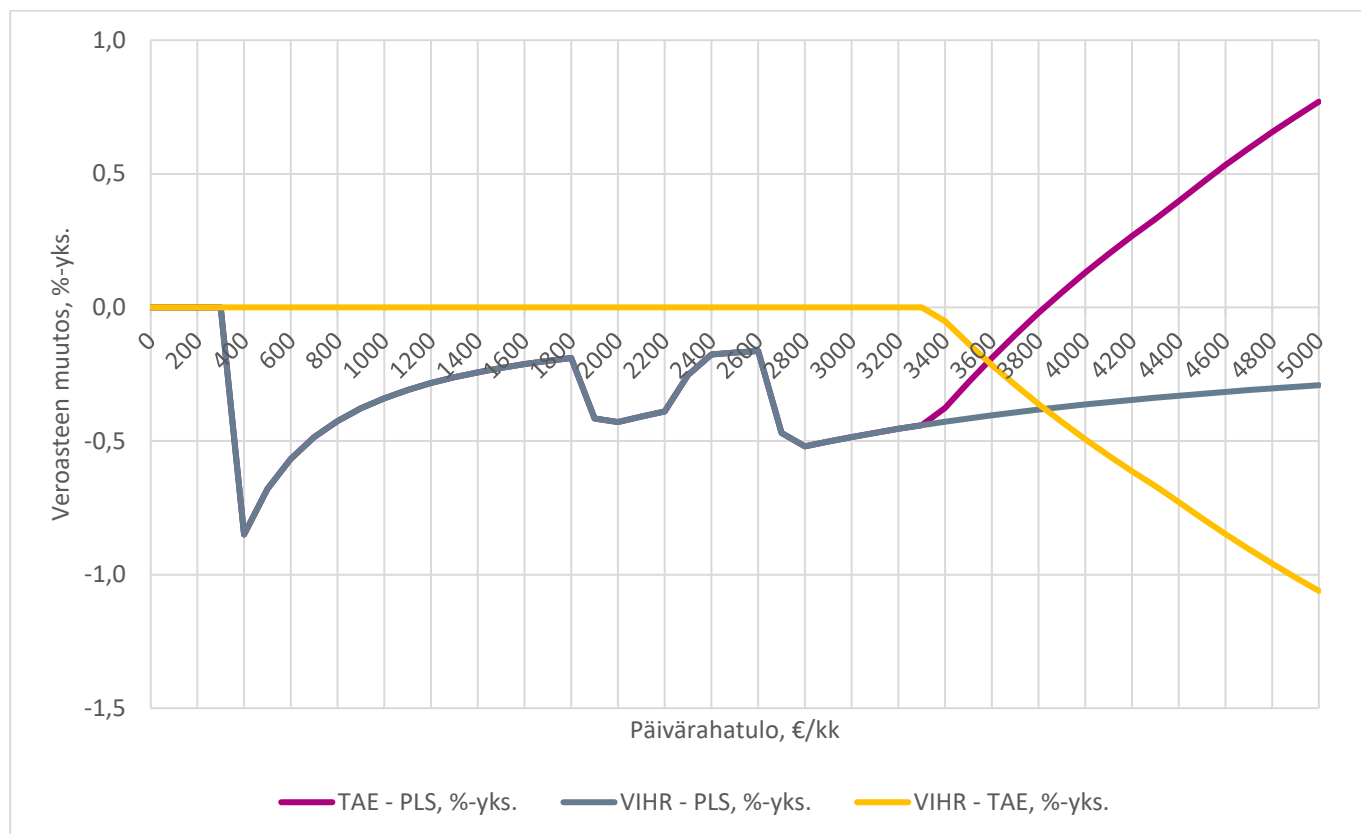
Kuvio 5.1.1B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, palkkatulo

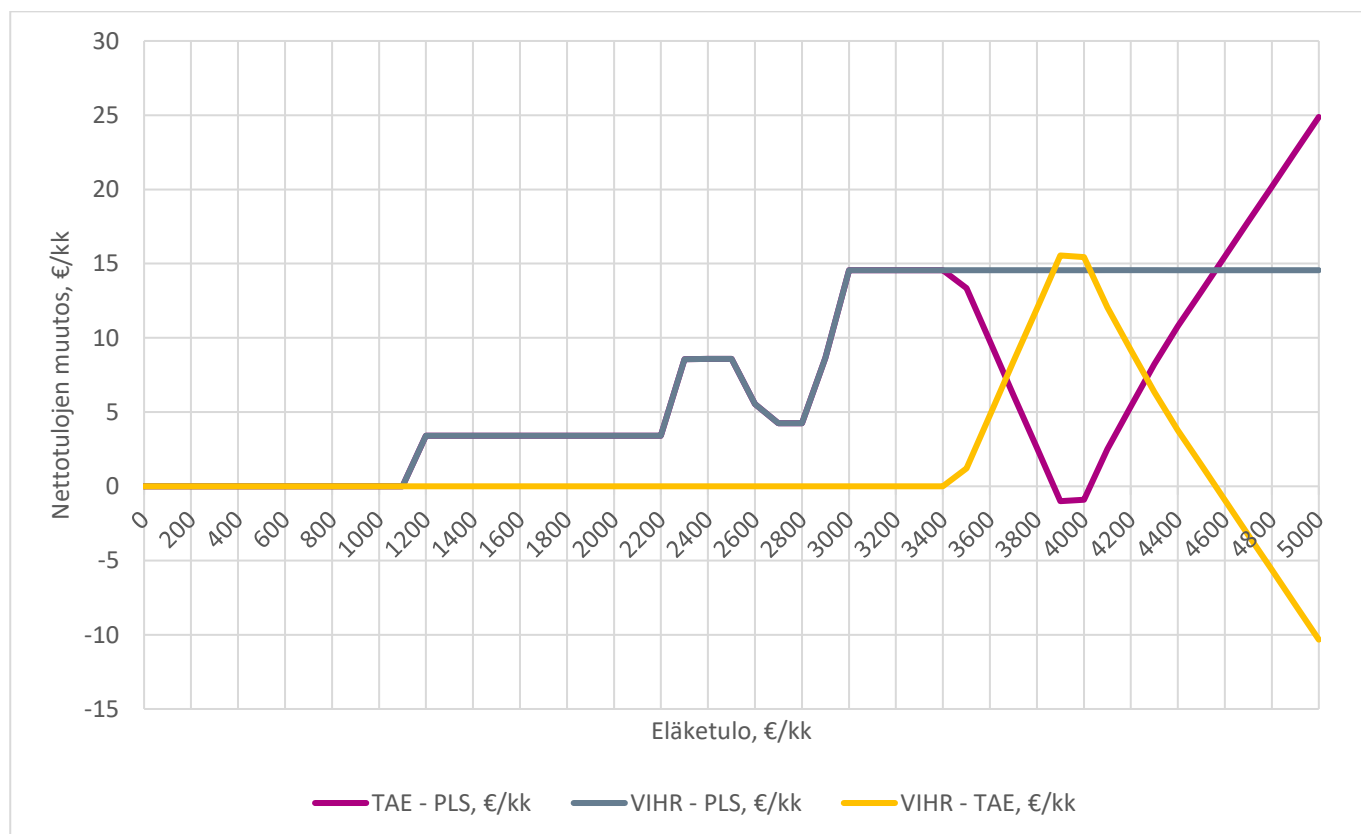
Kuvio 5.1.2A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, päivärahatulo

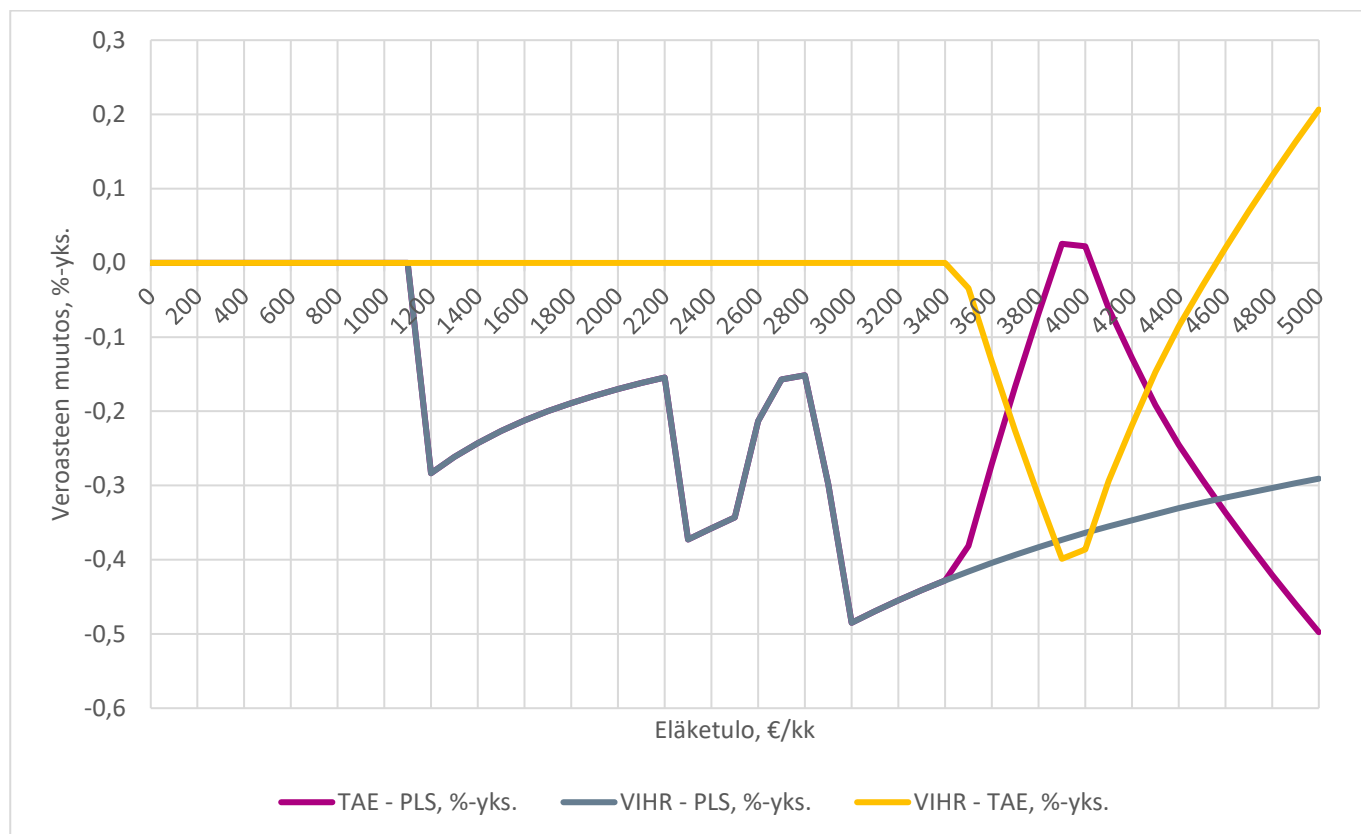

Kuvio 5.1.2B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, päivärahatulo

Kuvio 5.1.3A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, eläketulo

Kuvio 5.1.3B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, eläketulo**Taulukko 5.1.4** Esimerkkejä nettoansioista eri bruttotulotasoilla, €/kk

Bruttotulo	PLS	TAE	VIHR
Palkka 1 000 €/kk	918	918	918
Palkka 2 000 €/kk	1 697	1 717	1 730
Mediaanipalkka, 3 564 €/kk	2 592	2 645	2 657
Palkka 4 000 €/kk	2 815	2 866	2 879
Palkka 6 000 €/kk	3 793	3 848	3 855
Palkka 8 000 €/kk	4 743	4 803	4 803
Palkka 10 000 €/kk	5 562	5 758	5 620
Keskimääräinen työeläke, 1 985 €/kk	1 638	1 641	1 641

5.2 Vaikutukset käytettävissä oleviin tuloihin

Taulukko 5.2.1 Esimerkkilaskelma opiskelijan tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Opintoraha	280	279	331
Verot	0	0	0
Yleinen asumistuki	0	0	359
Asumislisä	248	248	0
Opintolainan valtiontakaus	850	850	850
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. opintolaina)	528	527	690
Käytettävissä olevat tulot (ml. opintolaina)	1 378	1 377	1 540

Taulukko 5.2.2 Esimerkkilaskelma työmarkkinatukea tai yleistukea saavan työttömän tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Työttömyysetuus	802	800	802
Verot	125	121	122
Yleinen asumistuki	301	299	359
Toimeentulotuki	179	163	117
Käytettävissä olevat tulot	1 157	1 141	1 157

Taulukko 5.2.3 Esimerkkilaskelma keskimääräistä ansiosidonnaista päivärahaa saavan työttömän tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Työttömyysetuus	1 428	1 427	1 428
Verot	299	295	296
Yleinen asumistuki	82	80	141
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1 210	1 211	1 273

Taulukko 5.2.4 Esimerkkilaskelma työmarkkinatukea tai yleistukea saavan työttömän yksinhuoltajan tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Työttömyysetuus	802	800	987
Verot	125	121	172
Yleinen asumistuki	564	564	645
Elatustuki	398	398	398
Lapsilisä	372	372	372
Toimeentulotuki	193	183	0
Käytettävissä olevat tulot	2 205	2 196	2 230

Taulukko 5.2.5 Esimerkkilaskelma pienituloisen eläkeläisen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Eläkkeet	989	989	989
Verot	0	0	0
Eläkkeensaajan asumistuki	430	429	432
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1 419	1 418	1 421

Taulukko 5.2.6 Esimerkkilaskelma pienituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Palkkatulot	3 564	3 564	3 564
Verot	440	381	355
Yleinen asumistuki	0	0	257
Lapsilisä	226	226	226
Varhaiskasvatusmaksut	0	0	0
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	3 349	3 409	3 692
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	3 349	3 409	3 692

Taulukko 5.2.7 Esimerkkilaskelma keskituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Palkkatulot	7 128	7 128	7 128
Verot	1 927	1 803	1 780
Yleinen asumistuki	0	0	0
Lapsilisä	226	226	226
Varhaiskasvatusmaksut	78	78	78
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	5 427	5 551	5 574
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	5 349	5 473	5 496

Taulukko 5.2.8 Esimerkkilaskelma suurituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Palkkatulot	17 820	17 820	17 820
Verot	7 561	7 310	7 425
Yleinen asumistuki	0	0	0
Lapsilisä	226	226	226
Varhaiskasvatusmaksut	469	469	469
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	10 485	10 736	10 621
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	10 016	10 267	10 152

5.3 Vaikutukset työnteon kannustimiin

Työnteon taloudellisia kannustimia mitataan tyypillisesti marginaaliveroasteiden ja työllistymisveroasteiden avulla. Efektiivinen marginaaliveroaste liittyy työnteon lisäämisen kannustimiin (ns. intensiivinen marginaali) ja se kertoo, kuinka suuri osa palkan kasvusta menee veroihin ja pienentyneisiin sosiaalietuuksiin. Tulonlisäyksenä on esimerkkilaskelmissa käytetty 100 €/kk efektiivistä marginaaliveroastetta laskettaessa. Työllistymisveroaste puolestaan liittyy nimensä mukaisesti työllistymisen kannustimiin (ns. ekstensiivinen marginaali) ja se kertoo, kuinka suuri osa palkasta menee veroihin ja pienentyneisiin sosiaalietuuksiin työttömän siirtyessä töihin.

$$\text{Marginaaliveroaste, \%} = \frac{\text{Verojen ja veroluonteisten maksujen muutos}}{\text{Bruttopalkan lisäys}} \times 100$$

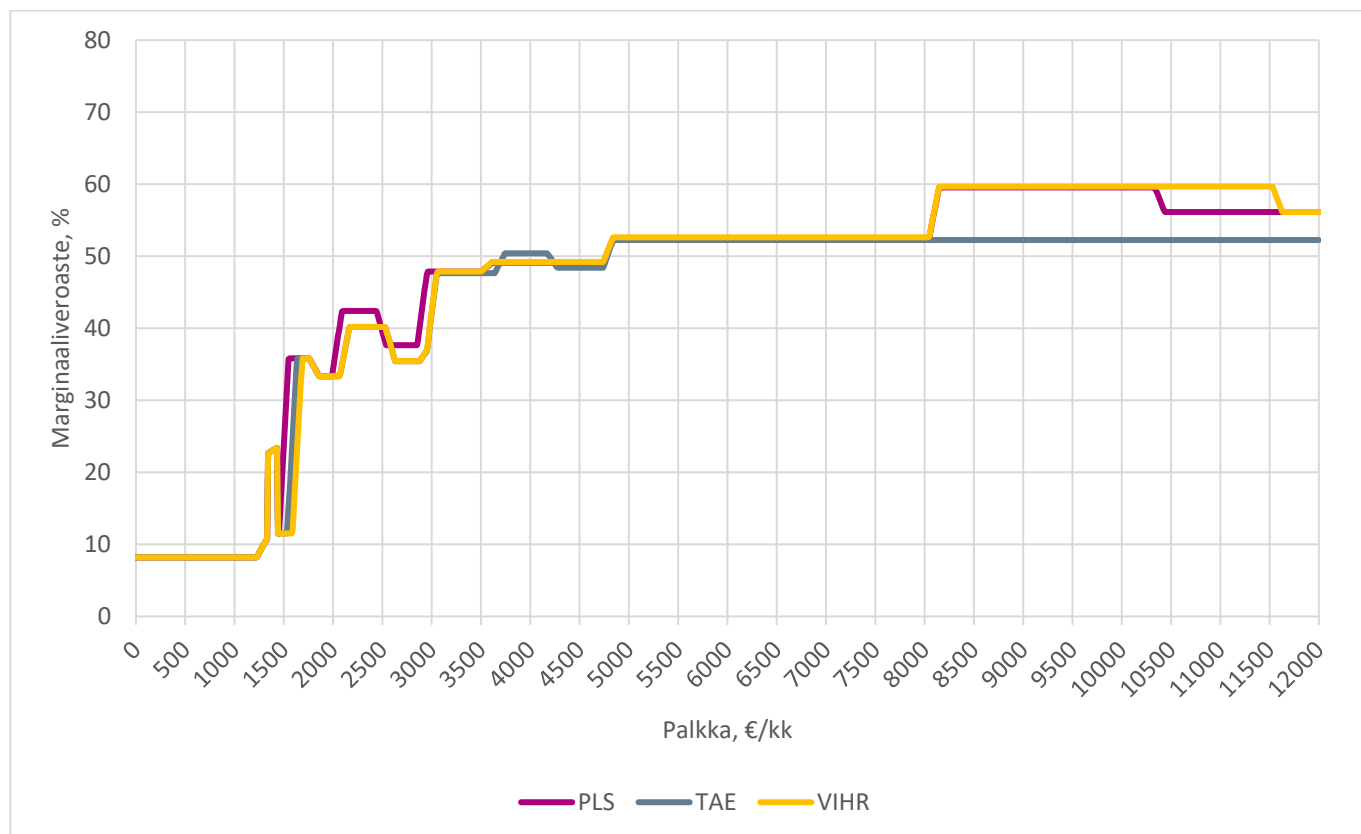
$$\text{Efektiivinen marginaaliveroaste, \%} = \left(1 - \frac{\text{Käytettävissä olevien tulojen muutos}}{\text{Bruttopalkan lisäys}}\right) \times 100$$

$$\text{Työllistymisveroaste, \%} = \left(1 - \frac{\text{Käytettävissä olevien tulojen muutos}}{\text{Bruttopalkka}}\right) \times 100$$

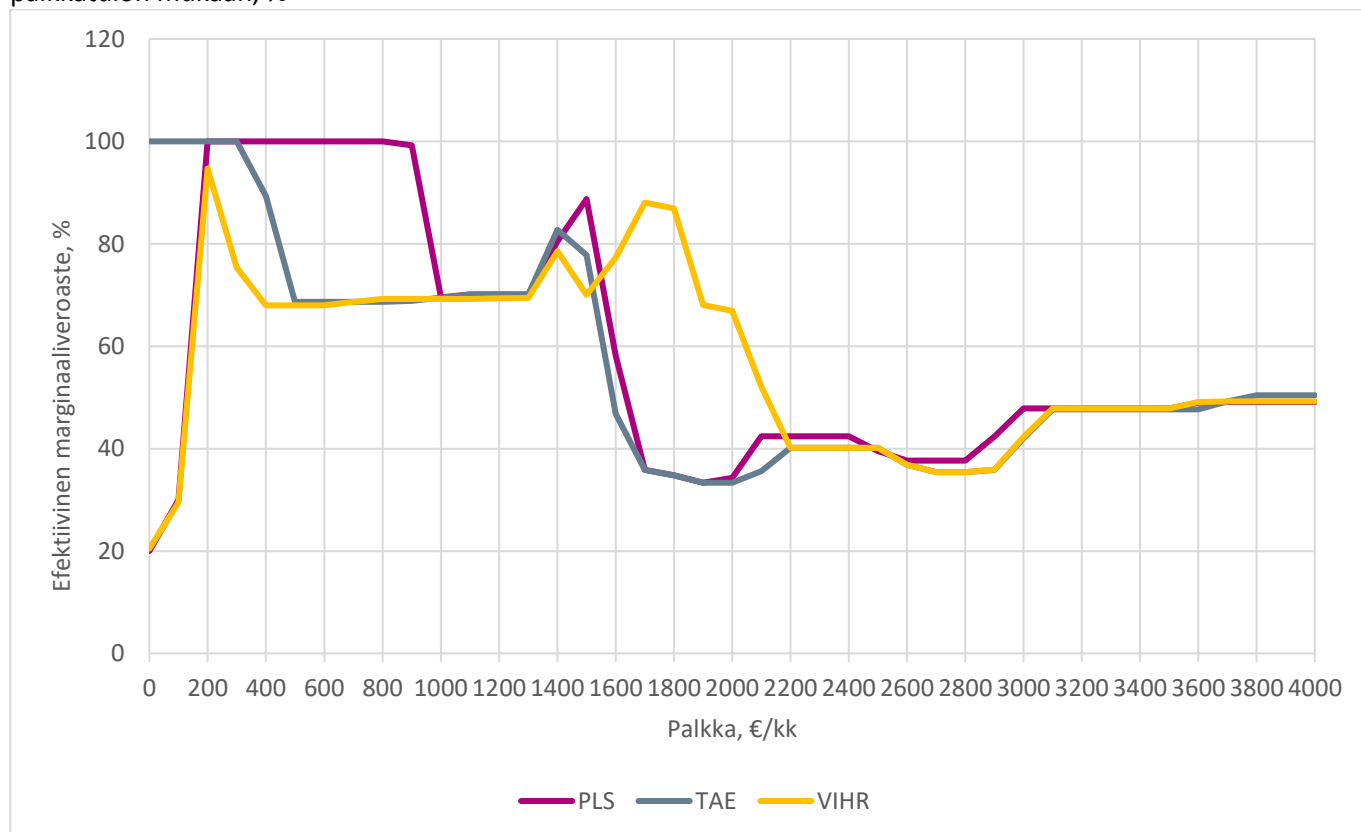
Mitä suuremman arvon mittarit saavat, sitä heikommat ovat työnteon kannustimet. Kannustinloukut liittyvät tilanteisiin, joissa henkilön käytettävissä olevat tulot kasvavat vain hyvin vähän tai eivät ollenkaan työllistymisen tai työnteon lisäämisen myötä. Kannustinloukuille ei ole määritelty virallisia rajoja, mutta työttömyysloukuksi on tutkimuksissa tyypillisesti määritelty tilanne, jossa henkilön työllistymisveroaste on yli 80 % ja tuloloukuksi tilanne, jossa efektiivinen marginaaliveroaste on yli 70 tai 80 %.

Kuvioita tulkittaessa on huomioitava, että kannustinvaikutuksia kuvaavat esimerkkilaskelmat ovat herkkiä taustaoletuksille, jotka liittyvät mm. asumiskustannuksiin ja perherakenteeseen.

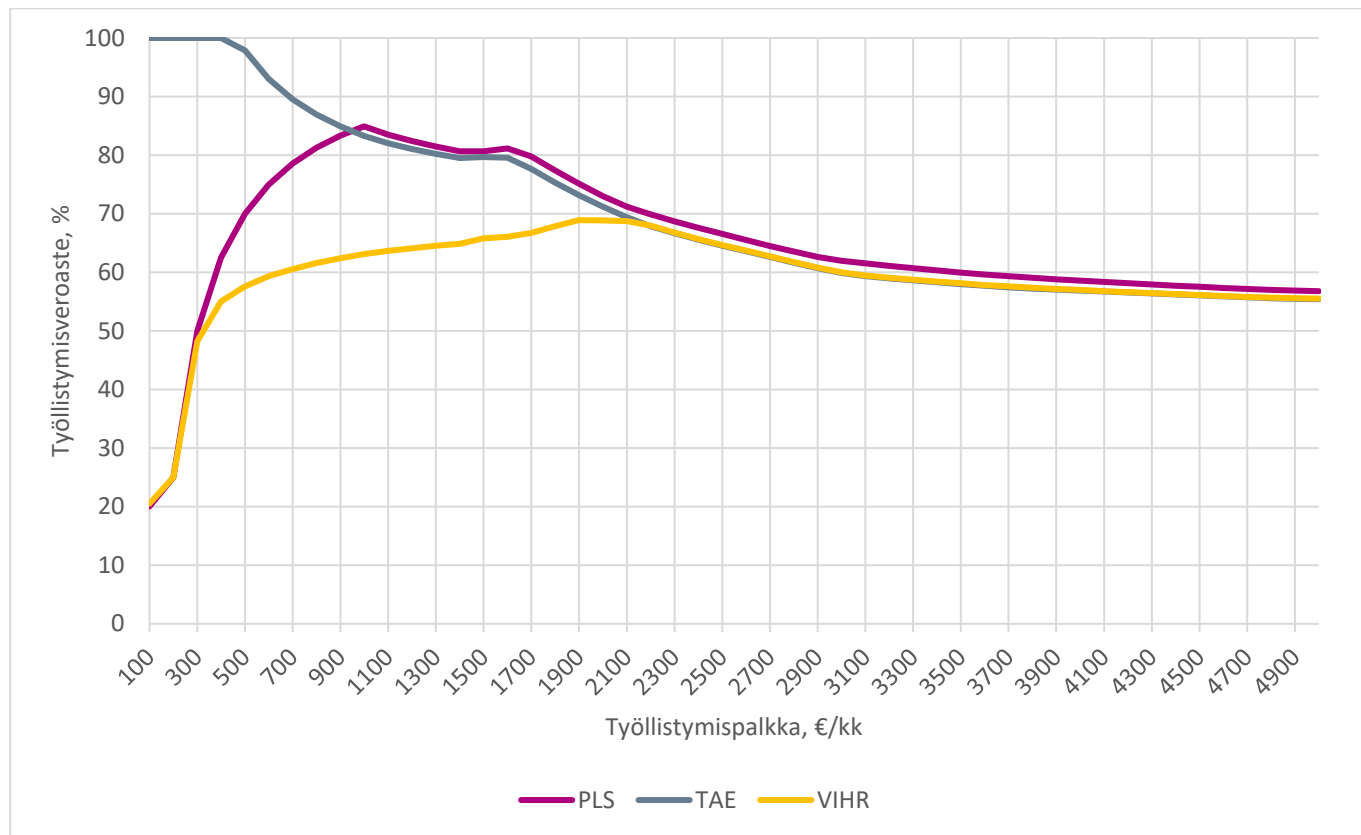
Kuvio 5.3.1 Marginaaliveroaste eri palkkatasoilla, %-yks.

Kuvio 5.3.2 Työmarkkinatukea tai yleistukea saavan työttömän efektiivinen marginaaliveroaste (sovitellun) palkkatulon mukaan, %

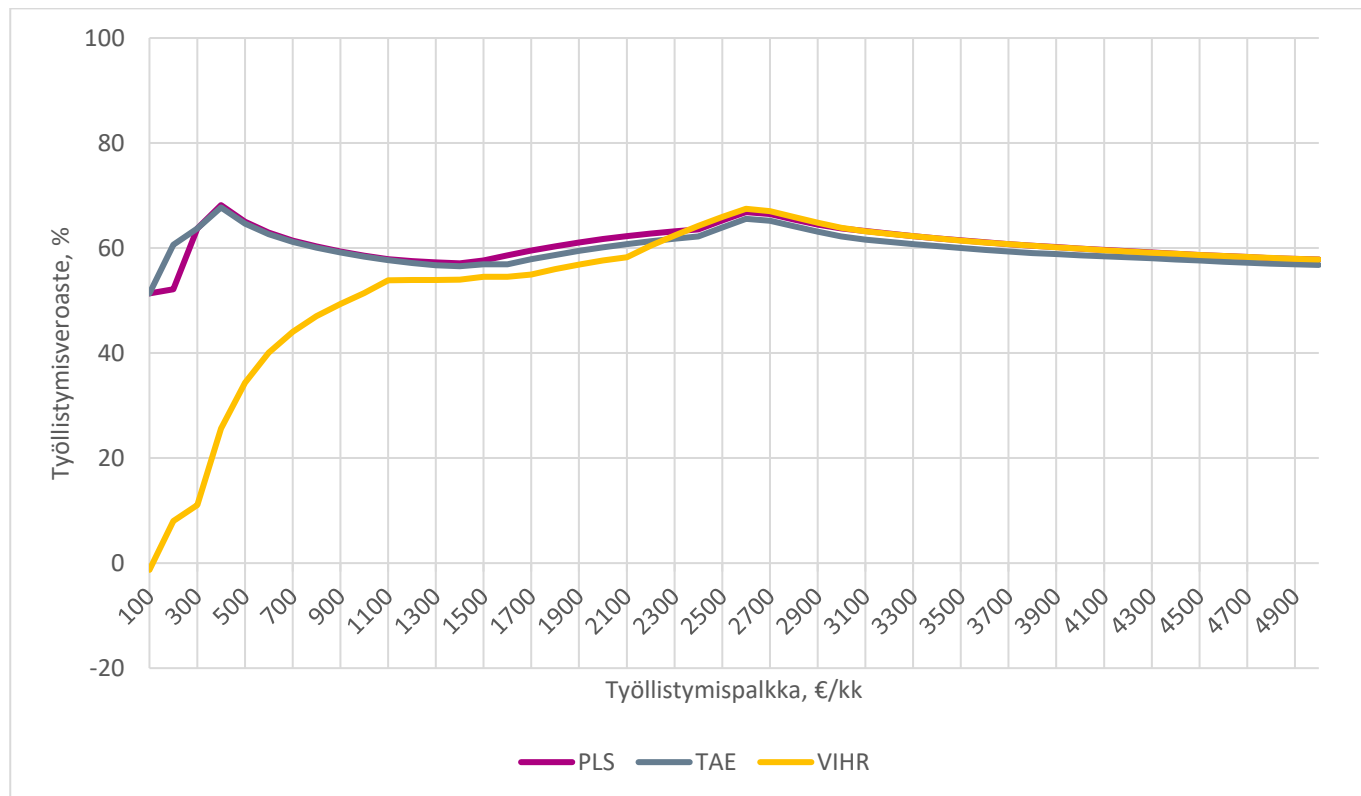
Kuvio 5.3.3 Työmarkkinatukea tai yleistukea saavan työttömän työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

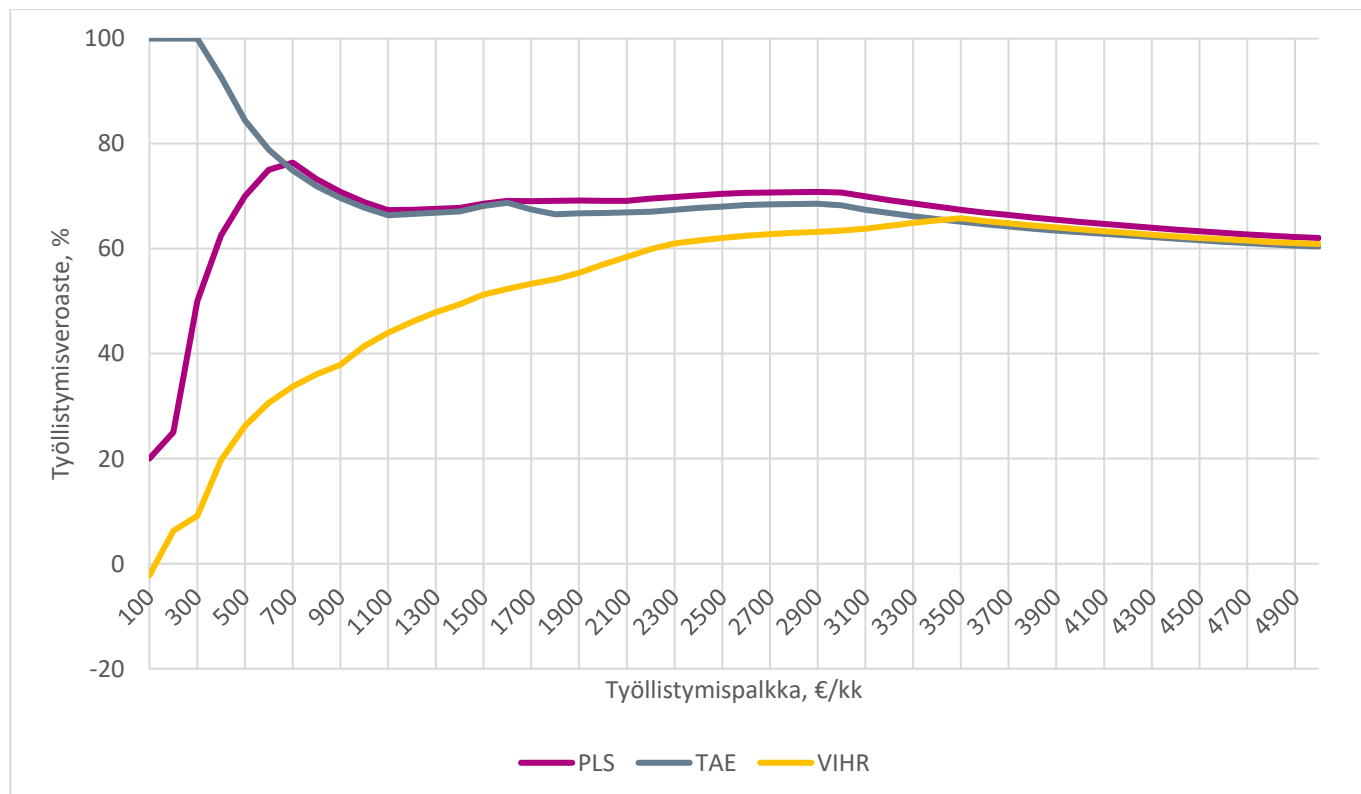
Taulukko 5.3.4 Työmarkkinatukea tai yleistukea saavan työttömän työllistymisveroaste (osa-aikatyö -> koko-aikatyö), %

Palkka, €/kk	PLS	TAE	VIHR
700 → 1 400	82,7	69,4	69,2
1 000 → 2 000	61,1	59,1	74,6
1 300 → 2 600	49,6	47,0	62,9
1 000 → 3 000	50,5	48,2	58,5
1 500 → 3 000	43,3	40,1	54,2
2 000 → 3 000	39,9	37,3	42,3

Kuvio 5.3.5 Keskimääräistä ansiosidonnaista päivärahaa saavan työttömän työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

Kuvio 5.3.6 Työmarkkinatukea tai yleistukea saavan työttömän yksinhuoltajan työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

6. Työllisyysvaikutukset

Tässä luvussa esitetään arvio politiikkamuutosten vaikutuksista työnteon kannustimiin ja työllisyyteen ja edelleen sitä kautta tuloeroihin. Laskelma ei huomioi kuitenkaan pidemmälle kokonaistaloudellisia vaikutuksia. Välillisten verojen osalta mitään dynaamisia vaikutuksia ei ole huomioitu.

Muistion luvuissa 2-5 sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutuksia on arvioitu staattisella mikrosimulointimallilla. Staattinen laskentakehikko soveltuu kohtuullisen hyvin pienten politiikkamuutosten välittömien vaikutusten arvointiin, koska lyhyellä aikavälillä pienten muutosten vaikutus käyttäytymiseen voidaan usein olettaa melko vähäiseksi. Sen sijaan on todennäköistä, että se ei ole riittävä analyysiväline arvioitaessa laajojen, nimenomaan käyttäytymisvaikutuksiin pyrkivien reformien vaikutuksia. On oletettavaa, että tällaisissa tapauksissa staattinen laskelma ali- tai yliarvioi vaikutuksia esimerkiksi tulonjakoon ja kustannuksiin. Taloustieteellinen kirjallisuus ei kuitenkaan anna yksiselitteistä vastausta näiden käyttäytymisvaikutusten mittaluokasta varsinkaan, jos reformikokonaisuuteen sisältyy paljon erilaisia muutoksia ja ne kohdistuvat eri tavoin eri väestöryhmiin.

Työnteon taloudellisten kannustimien muutosten arvioinnissa käytetään lähtökohtaisesti vastaavaa mikrosimulointiin pohjautuvaa menetelmää kuin viime aikoina on käytetty useissa suomalaisissa tutkimuksissa ja vaikutusarvioissa (ks. esim. [Kotamäki 2016](#), [VM 2017a](#), [Mattila ym. 2017](#), [Kärkkäinen & Tervola 2018](#), [VM 2023a](#))⁸.

Menetelmässä keskitytään kokoaikaisten työllisten määrän muutokseen eli ns. ekstensiiviseen marginaaliin eikä ns. intensiiviseen marginaaliin, jolla tarkoitetaan työnteon määrään liittyvää päätöstä töissä ollessa (työtunnit)⁹. Laskelmassa arvioidaan ensin SISU-mikrosimulointimallilla politiikkamuutosten vaikutus työn vastaanottamisen kannustimiin väestötasolla. Työllistymisveroasteiden laskemiseksi työllistymispalkka estimoidaan regressiomallilla. Tämän jälkeen työllistymisveroasteiden kautta lasketun keskimääräisen työllistymisestä saatavan taloudellisen hyödyn suhteellista muutosta kerrotaan työn tarjonnan joustolla ja työllisten lukumäärällä:

$$\text{Työllisyyden muutos} = \text{työllistymisen kannustimien suhteellisten muutosten keskiarvo} * \text{jousto} * \text{työllisten lukumäärä}$$

Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa estimoidut työn tarjonnan joustot vaihtelevat paljon (ks. esim. Chetty 2012) eikä suomalaisia tutkimuksia kannustimien vaikutuksesta työllistymistodennäköisyyteen ole tehty kovin paljon (ks. esim. [Kyyrä ym. 2017](#) ja [Jäntti ym. 2015](#)). Oletuksena kuitenkin pidetään jouston arvoa 0,17 pohjautuen [Jäntin ym. \(2015\)](#) julkaisuun, jota myös valtiovarainministeriö on käyttänyt tämän tyyppisissä laskelmissa viime aikoina (ks. [VM 2023a](#)).

On huomioitava, että käytettävä keskimääräinen joustoluku voi kuitenkin edustaa huonosti tässä arviossa huomioituja politiikkatoimia ja niiden kohteena olevia väestöryhmiä. Koska kyseessä on kokopäivätyöhön työllistymisen laskennallisia kannustimia hyödyntävä menetelmä, ei laskelma ota myöskään huomioon esimerkiksi osa-aikatyön vastaanottamisen kannustimien muutoksia tai siirtymiä osa-aikatyön ja kokopäivätyön välillä.

Työtuntien lisäksi menetelmä ei ota myöskään huomioon mahdollisia vaikutuksia esimerkiksi työnteon tehokkuuteen, johon voivat vaikuttaa esimerkiksi osaamisen kehittäminen tai vaativampiin työtehtäviin

⁸ Menetelmän tarkempi kuvaus ja mm. siihen liittyviä rajoitteita on esitetty [Kärkkäisen ja Tervolan \(2018\)](#) tutkimuksessa. Tässä laskelmassa käytetty menetelmä poikkeaa edellä mainitusta tutkimuksesta mm. siten, että työllistymisveroasteiden laskennassa ei huomioida soviteltua työttömyyspäivärahaa. Kyseisestä tutkimuksesta poiketen työllisyyden muutosta ei myöskään lasketa mikrotasolta, vaan käyttämällä Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen tietoa työllisten lukumäärästä (vrt. [VM 2017a](#)).

⁹ Ekstensiivisen marginaalin työn tarjonnan jousto kuvaa työllistymisen kannustinten ja työn tarjonnan välistä suhdetta. Jouston arvo kuvaa siis sitä, kuinka herkästi ihmiset reagoivat kannustimien muutoksiin ekstensiivisellä marginaalilla (työllistymispäätös). Esimerkiksi työn tarjonnan jouston arvolla 0,17 työn vastaanottamisen kannustimien (1-työllistymisveroaste) parantuminen 1 prosentilla lisää työllisyyttä 0,17 prosenttia.

hakeutuminen. Nämä kaikki voivat vaikuttaa verotettaviin tuloihin vaikuttamatta samassa suhteessa työllisten määrään. Esimerkiksi hallituksen esityksessä [HE 98/2025](#) ylimpien marginaaliverojen alentamisen itserahoitusaste arvioitiin merkittäväksi, etenkin pitkällä aikavälillä, perustuen arvioihin verotettavan tulon joustoista. Verotettavan tulon jouston on arvioitu aiemmassa tutkimuksessa olevan lyhyellä aikavälillä 0,16-0,2 (esim. [Jäntti ym. 2015](#), [Miao ym. 2025](#)), mutta ylimpien tuloluokkien pitkän aikavälin joustoksi on arvioitu tuoreessa tutkimuksessa 0,5 ([Kleven ym. 2025](#)). Tämä korkea pitkän aikavälin jousto selittyy muilla tekijöillä kuin työllisten määrän muutoksella. Muistioon sisältyvillä reformeilla voi siis joissain tapauksissa olla julkisen talouden kannalta merkittäviä dynaamisia vaikutuksia, joita kokoaikaisten työllisten määrän muutosten arviointi ei tavoita.

Edellä kuvatulla mikrosimulointimenetelmällä on arvioitu tuloverotukseen kohdistuvat muutokset ja sosiaaliturvan muutokset pois lukien kuitenkin työttömyysturvaan kohdistuvat muutokset (indeksitarkistuksia lukuun ottamatta), sairauspäivärahan muutos, yleisen asumistuen suojaosan palauttaminen sekä kotihoidontuen ja toimeentulotuen muutokset. Näiden reformien työllisyysvaikutusten arvioinnissa on käytetty seuraavia lähteitä (luvut sisältyvät myös taulukkoon 6.2):

Taulukko 6.1: Työllisyysvaikutusten arvioinnissa käytetyt ulkoiset lähteet (vaikutuksen suunta VIHR-TAE)

	Työllisten määrän muutos	Lähde	Huomioita
Perutaan työttömyysturvan ja yleisen asumistuen suojaosien poistuminen	~0 (kokoaikaiset)	VM (2023c) , Kalin ym. (2023) , Tervola & Ollonqvist (2023) , Korpela ym. (2025)	Kalinin ym. (2023) tutkimuksen perusteella työttömyyden aikainen satunnainen tai osa-aikainen työnteko lisääntyi, mutta vaikutusta kokoaikaiseen työllistymiseen ei havaittu. Tervolan ja Ollonqvistin (2023) mikrosimulaatiossa vaikutus työtuloihin arvioitiin lievästi positiiviseksi. Kaikkien viitattujen lähteiden perusteella vaikutus kokonaistyöllisyyteen olisi kuitenkin melko vähäinen (ks. myös Korpela ym. (2025)).
Perutaan työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen ja porrastetaan työttömyysturvan enimmäiskesto työhistorian mukaan	~0	Työryhmäraportti ja HE 73/2023	Molempien reformien etuusmenojen muutoksen perusteella oletettu vähäiseksi (nolla).

Perutaan työttömyysturvan lapsikorotusten poistaminen	-10 000	VM (2023b)	Arviot vaihtelevat menetelmästä ja oletuksista riippuen n. 9 000-23 000 välillä.
Perutaan työttömyysturvan korotusosista ja korotetuista ansio-osista luopuminen	~0	HE 135/2024	Arvioitu hallituksen esityksessä vähäiseksi.
Perutaan osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärän pienentäminen 35 prosenttiin	~0	-	Työllisyysvaikutusta ei ole arvioitu hallituksen esityksessä (HE 135/2024). Oletettu vähäiseksi (nolla).
Perutaan sairauspäivärahan laskukaavan muutokset	-5 000	VM (2024)	
Perutaan yleistuki	-175	HE 112/2025	
Perutaan toimeentulotuen perusosien alentaminen (parametrimuutokset)	-400	HE 116/2025	Kokonaisuutena HE:ssa ehdotettujen muutosten arvioidaan vahvistavan työllisyyttä keskipitkällä aikavälillä noin 1 200 työllisellä
Perutaan toimeentulotuen ansiotulovähennyksen poistaminen	~0	HE 116/2025	
Perutaan kotihoidon tuen asumisaikavaatimus	ei määrällistä arviota	HE-luonnos	Asumisaikavaatimus ei Norjassa tuottanut merkittäviä työllisyysvaikutuksia lyhyellä aikavälillä. Muutoksilla voi kuitenkin olla suurempia käyttäytymisvaikutuksia Suomessa.
Omaishoidon palkkioiden korottaminen	~0	HE 110/2025	

Välillisten verojen muutosten työllisyysvaikutuksia ei ole arvioitu muistiossa.

Työllisyyden muutoksen vaikutusta tulonjakoon arvioidaan karkeasti [Kärkkäisen ja Tervolan \(2018\)](#) estimoimalla marginaalivaikutuksella, jonka mukaan työllisyyden paraneminen 10 000 henkilötyövuodella laskee Gini-kerrointa 0,04 %-yksikköä. Tulonjakotarkastelu rajoittuu tässä laskelmassa vain kyseiseen indikaattoriin.

Taulukko 6.2: Politiikkamuutosten arvioitu vaikutus työllisyyteen ja Gini-kertoimeen

	Työllisten määrän muutos	Gini-kertoimen muutos, %-yksikköä
1. Tuloverotus ja sosiaaliturva¹		
1.1 Staattinen laskelma		
TAE-PLS	0	+0,3
VIHR-PLS	0	-0,5
Erotus (VIHR-TAE)	0	-0,8
1.2 Työllisyysvaikutus huomioiden		
TAE-PLS	+15 300	+0,2
VIHR-PLS	+2 800	-0,5
Erotus (VIHR-TAE)	-12 500	-0,7
2. Välilliset verot (staattinen)²		
TAE-PLS	-	+0,0
VIHR-PLS	-	+0,1
Erotus (VIHR-TAE)	-	+0,0

¹ ml. mahdolliset varhaiskasvatusmaksuja koskevat muutokset. Varhaiskasvatusmaksujen osalta arvioissa on huomioitu Talouspolitiikan arviointineuvoston suosituksen mukaisesti, että työnteon kannustimia parantava vaikutus huomioidaan kahden huoltajan perheissä vain toisen puolison osalta (arviolta yli 80 prosenttia varhaiskasvatusmaksuja maksavista perheistä).

² ml. välillisten verojen indeksivaikutukset

Työllisyysvaikutukset eivät pyri kuvaamaan (eivätkä kuvaa) koko talousarvioesityksen tai eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetin vaikutuksia. Työllisyysvaikutukset on huomioitu muistiossa, jotta saman laskentakehikon sisällä pystyttäisiin edes karkeasti arvioimaan tulonsiirtojärjestelmään tehtävien muutosten aiheuttamien kustannusvaikutusten, tulonjakovaikutusten ja työllisyysvaikutusten suhdetta toisiinsa.

Lähteet

- Chetty, R. (2012) Bounds on Elasticities with Optimization Frictions: A Synthesis of Micro and Macro evidence on Labor Supply, *Econometrica*, Vol. 80, No. 3, 969-1018.
- Immervoll, H., Lindström, K., Mustonen, E., Riihelä, M. & Viitamäki, H. (2005): Static Data ageing techniques: accounting for population changes in tax benefit microsimulation models. EUROMOD Working paper No. EM7/05.
- Jäntti, M., Pirttilä, J., & Selin, H. (2015). Estimating labour supply elasticities based on cross-country micro data: A bridge between micro and macro estimates? *Journal of Public Economics*, 127, 8799.
- Kalin, S., Kyrrä T. & Matikka, T. (2023). Combining Part-time Work and Social Benefits: Empirical Evidence from Finland. VATT Working papers 159.
- Kleven, H., Kreiner, C. T., Larsen, K. & Sjøgaard, J. E. (2025). Micro vs macro labor supply elasticities: The role of dynamic returns to effort. NBER Working Paper No. 31549. National Bureau of Economic Research.
- Koivisto, A. (2023). Tax planning and investment responses to dividend taxation. VATT Working Paper 154.
- Korpela, H., Kyrrä, T., Matikka, T. (2025). Työttömien osa-aikatyö ei romahtanut suojaosien poiston jälkeen. VATT-blogi, 9.9.2025.
- Kotamäki, M. (2016). Participation Tax Rates in Finland, Earned-income Tax Credit Investigated. Aboa Centre for Economics Discussion Paper No. 107.
- Kyrrä, T., Pesola, H., & Rissanen, A. (2017). Unemployment Insurance in Finland: A Review of Recent Changes and Empirical Evidence on Behavioral Responses. VATT Research Reports 184.
- Kärkkäinen, O. & Tervola, J. (2018). Talouspolitiikan vaikutukset työllisyyteen ja tuloeroihin 2015-2018. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 59/2018.
- Mattila, J., Kotamäki, M. & Tervola, J. (2017). Turning static pessimism to dynamic optimism - An ex-ante evaluation of unemployment insurance reform in Finland. KELA Working papers 124.
- Miao, D., Selin, H. & Söderström, M. (2025). Earnings responses to even higher taxes. *The Economic Journal* Vol. 135, Issue 667, 838-860.
- Riihelä, M. (2010). Arvonlisäveroreformien tulonjakovaikutukset. Muistio valtiovarainministeriön verotyöryhmälle 1.2.2010.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2021). Työttömyysturvan kehittämisen työryhmän raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:11.
- Tervola, J. & Ollonqvist, J. (2023). Työttömyysturvan suojaosan poiston työllisyysvaikutukset. Muistio, THL 17.5.2023.

- Tervola, J. & Ollonqvist, J. (2025). Muuttuuko arvio sosiaaliturvaleikkausten vaikutuksista, kun toimeentulotuen simulointia tarkennetaan? INVEST Working Papers 127/2025.
- Valtiovarainministeriö (2017a). Kannustinloukut ja alueellinen liikkuminen – työryhmän selvityksiä. Kannustinloukkutyöryhmän selvitys, valtiovarainministeriö 3.3.2017.
- Valtiovarainministeriö (2017b). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti. Valtiovarainministeriön julkaisu 12:2017.
- Valtiovarainministeriö (2023a). Työllistymisen kannusteet vuoden 2024 aikana voimaan astuvissa muutoksissa. Rakenneyksikön muistio, valtiovarainministeriö 8.12.2023.
- Valtiovarainministeriö (2023b). Lapsikorotusten vaikutus työttömyysturvassa. Rakenneyksikön muistio, valtiovarainministeriö 6.10.2023.
- Valtiovarainministeriö (2023c). Työttömyysturvan suojaosien työllisyysvaikutukset. Rakenneyksikön muistio, valtiovarainministeriö 6.10.2023.
- Valtiovarainministeriö (2023d). Verokartoitus. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:15.
- Valtiovarainministeriö (2024). Sairauspäivärahat ja työllisyys. Rakenneyksikön muistio, valtiovarainministeriö 30.9.2024.
- Valtiovarainministeriö (2025). Esimerkkejä liittyen esitykseen huoltovarmuusmaksun korottamisesta. Vero-osaston muistio, valtiovarainministeriö 9.6.2025.
- Vartia, Y. & Vartia, P. (1979). Liikevaihtoveron korottaminen ja tulojen ostovoima. ETLA keskusteluaiheita no. 33.

Liite 1: Laskentamenetelmät ja oletukset

Laskelmassa tarkastellaan edellä mainittujen Vihreiden vaihtoehtobudjettiin sisältyvien reformien vaikutusta verrattuna sekä ns. pysyvän lainsäädännön (PLS) että vuoden 2026 talousarvioesityksen (TAE) mukaiseen tilanteeseen. Lisäksi muistiossa on raportoitu vertailtavuuden vuoksi myös vuoden 2026 talousarvioesityksen sisältämien reformien vaikutus suhteessa pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen. Tarkastelu rajoittuu vain mikrosimulointimalleilla arvioitavissa oleviin politiikkamuutoksiin (tuloverotus, sosiaaliturva, varhaiskasvatusmaksut sekä arvonlisäverot ja tietyt valmisteverot). Tarkastelun kohteena ovat mikrosimulointimenetelmillä arvioitavissa olevat vaikutukset käytettävissä oleviin tuloihin ja julkiseen talouteen (kustannukset), työllisyyteen, tulonjakoon, eri väestöryhmiin ja esimerkkiperheiden taloudelliseen asemaan. Muistiossa ei oteta kantaa reformeihin mahdollisesti liittyviin juridisiin rajoitteisiin eikä muihin kuin taloudellisiin vaikutuksiin.

Pysyvä lainsäädäntö

Pysyvän lainsäädännön mukainen tilanne kuvaa lainsäädännön osalta muuttumatonta tilannetta. Toisin sanoen pysyvän lainsäädännön mukaisessa tilanteessa ei toteutettaisi 1. luvussa mainittuja muutoksia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita täysin muuttumatonta tilannetta vero- ja etuusperusteissa suhteessa kuluvaan vuoteen. Pysyvän lainsäädännön mukaisessa tilanteessa esimerkiksi lain mukaisesti indeksisidonnaiset etuudet muuttuvat indeksin kehitystä vastaavasti. Lisäksi mahdolliset määräaikaisesti voimassa olevat lakimuutokset poistuvat automaattisesti, ellei päätösperäisesti toisin säädetä. Toisaalta esimerkiksi tuloverotuksen indeksitarkastukset eivät ole pysyvän lainsäädännön mukaisia vaan päätösperäisiä lainsäädäntömuutoksia. Sosiaalivakuutusmaksujen epäsuoria muutoksia ei ole miltään osin otettu huomioon päätösperäisinä muutoksina.

Kaikki laskelmat kuvaavat vuositason vaikutuksia eli jokainen (ei-määräaikainen) muutos on voimassa koko kalenterivuoden 2026, vaikka todellisuudessa lakimuutos tulisi voimaan kesken vuotta. Määräaikaiset osan vuodesta voimassa olevat muutokset huomioidaan voimassaolokuukausien suhteellisen osuuden mukaisesti (voimassaolokuukaudet/12).

Tulokäsitteet ja -fraktiilit

Käytettävissä olevien tulojen tulokäsitteenä käytetään SISU-mikrosimulointimallin mukaista käytettävissä olevien rahatulujen käsitettä, joka huomioi mm. kirkollisverot ja myyntivoitot, mutta ei opintolainoja eikä laskennallista asuntotuloa. Tämän lisäksi kotitalouden varhaiskasvatusmaksut vähennetään aina edellä mainituista rahatulosta. Välillisiin veroihin kohdistuvien päätösperäisten muutosten osalta kotitalouden käytettävissä olevista tuloista vähennetään välillisten verojen muutos suhteessa verrattavaan tilaan. Tulofraktiileja muodostettaessa käytetään kuitenkin aina ensin mainittua tulokäsitettä ilman varhaiskasvatusmaksujen ja välillisten verojen huomioimista. Kulutustutkimuksen (välillinen verotus) osalta tulofraktiilien muodostamisessa käytetty käytettävissä olevien rahatulujen määritelmä poikkeaa SISU-mallista hieman, jolla ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta tuloksiin.

Tulofraktiilit on kiinnitetty kuvioissa ja taulukoissa aina pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen. Fraktiilit on laskettu kotitalouden ekvivalenttien käytettävissä olevien mukaan siten, että jokaisessa tuloviidenneksessä tai -kymmenyksessä on yhtä monta henkilöä (ns. henkilöpainotus). Ekvivalenttien tulojen muodostamisessa on käytetty ns. OECD:n modifioitua ekvivalenssiskaalaa¹⁰.

Skaalattua tulokäsitettä käytetään myös pienituloisuusasteita ja Gini-kerrointa laskettaessa. Muilta osin taulukoissa ja kuvioissa esitetyt tiedot on laskettu todellisista (skaalaamattomista) tuloista. Ekvivalenssiskaalausta ei ole näiltä osin tehty tulosten helpomman tulkittavuuden vuoksi, mutta toisaalta tämä heikentää jossain määrin eri väestöryhmien vertailtavuutta. Väestöryhmittäisissä tuloksissa suhteellinen muutos (%) tarkoittaa

¹⁰ Ks. ekvivalenttien tulojen muodostamisesta ja ekvivalenssiskaalasta liite 1.4.

ryhmäkeskiarvon suhteellista muutosta (sama kuin ryhmän tulosumman suhteellinen muutos) ja keskimääräinen euromääräinen muutos (€/henkilö tai kotitalous) ryhmäkeskiarvon absoluuttista muutosta (sama kuin tulojen absoluuttisten erotusten keskiarvo).

Muita huomioita

Henkilötason laskelmissa (sukupuolivaikutukset) kotitalouskohtaiset erät (toimeentulotuki, lapsilisät, yleinen asumistuki ja varhaiskasvatusmaksut) on jaettu henkilötasolle tasan kotitalouden täysi-ikäisten jäsenten kesken.

Huomionarvoista on, että välillistä verotusta koskevat muutokset lasketaan eri otospopulaatiolle kuin SISU-mikrosimulointimallilla laskettavat tulonsiirtojärjestelmään ja varhaiskasvatusmaksuihin tehtävät muutokset¹¹. Näin ollen kaikkia lainsäädäntömuutosten johdosta tapahtuvia tulojen muutoksia ei havaita samoille henkilöille/kotitalouksille, joka aiheuttaa osaltaan epävarmuutta tulojakoa ja eri väestöryhmien tulojen muutosta kuvaaviin laskelmiin. Erityisesti välillistä verotusta koskeviin tuloksiin onkin suhtauduttava vain suuntaa antavina. Aineistojen rajoituksista johtuen välillistä verotusta ei huomioida voittajien ja häviäjien lukumääriä kuvaavissa laskelmissa, maakunnittaisessa tarkastelussa eikä pienituloisuusindikaattoreissa. Välillistä verotusta ei huomioida myöskään sukupuolivaikutuksissa¹².

Eri aineistoissa myös luokitusten määritelmät eroavat toisistaan. Tämä koskee pienemmässä määrin kotitalouden elinvaihetta, mutta suurempia eroja on sosioekonomista asemaa kuvaavissa luokituksissa. SISU-mikrosimulointimallilla tehtävien tuloverotusta, sosiaaliturvaa ja varhaiskasvatusmaksuja koskevissa laskelmissa käytetään väestötilastojen mukaista rekisteripohjaista luokitusta. Sen sijaan Kulutustutkimuksen (välilliset verot) sosioekonominen asema perustuu pääosin haastattelutietoihin. Tämän vuoksi erityisesti sosioekonomisen aseman mukaan luokiteltuihin tuloksiin tulee suhtautua vain karkeina arvioina silloin, jos reformeja on laskettu useampaa eri aineistoa hyödyntäen (reformit sisältävät yhdistelmiä tulonsiirroista ja välillistä veroista). Tällöin myös sosioekonomisen aseman luokitus esitetään vain pääluokkatasolla.

Kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaiseen tarkasteluun liittyy myös muita ominaisuuksia, jotka on otettava huomioon tuloksia tulkittaessa. Luokitus on kotitaloustasoinen ja muodostettu väestötilastoissa kotitalouden viitehenkilön pääasiallisen toiminnan mukaan. Luokkia ei pidä siten tulkita esimerkiksi etuudensaajaryhmiksi. Kotitaloustason tarkastelussa tulot voivat koostua paitsi viitehenkilön pääasiallisesta tulonlähteestä, myös muiden henkilöiden tuloista. Ryhmän sisällä voi olla myös suuria vaihteluita keskimääräiseen muutokseen verrattuna perhekoosta ja -rakenteesta sekä esimerkiksi viitehenkilön työttömyys- ja opiskelukuukausien lukumäärästä ja vuosituloihin pohjaavasta tarkastelusta johtuen. Tyypillisesti sosioekonominen asema havainnollistaa kuitenkin eri väestöryhmien välisten erojen mittaluokkaa oikein.

Muistiossa käytetään selkeyden ja yhtenäisyyden vuoksi *kotitalous*-termiä myös SISU-mikrosimulointimallilla laskettujen vaikutusten osalta, vaikka tässä yhteydessä sillä tarkoitetaan tarkasti ottaen rekisteripohjaisesti muodostettua *asuntokuntaa*¹³.

¹¹ Mikrosimuloinnin rekisteriaineisto ei sisällä tietoa kotitalouksien kulutuksesta välillisten verojen laskemiseksi.

¹² Välilliset verot lasketaan Tilastokeskuksen Kulutustutkimuksen avulla, joka on kotitaloustasoinen aineisto eikä sisällä suoraan tietoa kulutuksen jakautumisesta kotitalouden sisällä. Lisäksi suuri osa kotitalouksien kulutusmenoista on perheenjäsenten yhteistä kulutusta. Sukupuolivaikutusten arviointi olisikin välillisten verojen osalta mahdollista luotettavasti vain yhden hengen kotitalouksille.

¹³ Ks. käsitteistä tarkemmin: <http://www.stat.fi/meta/kas/kotitalous.html>

L1.1 Tuloverotus ja sosiaaliturva

Muistion luvuissa 2-5 sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutukset on arvioitu staattisella mikrosimulointimallilla¹⁴. Staattisessa mallissa ei oteta huomioon käyttäytymisvaikutuksia tai aikaulottuvuutta. Menetelmä huomioi siten vain reformien välittömät vaikutukset eikä esimerkiksi tulonsiirtojärjestelmään tehtävien muutosten vaikutusta työllisyyteen, palkkoihin ja talouskasvuun. Poikkileikkausaineistoon perustuva analyysi ei myöskään huomioi elinkaaren aikana tapahtuvia muutoksia tuloissa. Muistion luvussa 5.3 on kuvattu esimerkkitapausten avulla tulonsiirtoreformien vaikutuksia työnteon kannustimiin. Lisäksi luvussa 6 esitetään myös arvio sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutuksesta työllisyyteen ja edelleen tämän vaikutuksesta tuloeroihin. Mikrotason arvio ei kuitenkaan huomioi edellä mainittuja muita dynaamisia vaikutuksia.

<u>Käytettävä malli:</u>	SISU-mikrosimulointimalli (malliversio 25.40)
<u>Käytettävä aineisto:</u>	>800 000 henkilön rekisteriaineisto
<u>Aineistovuosi:</u>	2026 (ajantasaistettu ¹⁵ VM:n syksyn ennusteella v. 2026 tasoon, versio 2023.20)
<u>Lainsäädäntövuosi:</u>	2026

Alla on lueteltu tärkeimpiä sosiaaliturvan ja tuloverotuksen aineistopohjaiseen mallintamiseen liittyviä erityispiirteitä.

Ennusteet

Laskennassa käytettyjen ennusteiden (mm. indeksipisteluvut) lähteenä on käytetty valtiovarainministeriön syksyn ennustetta.

Sosiaalivakuutusmaksut

Sosiaalivakuutusmaksujen muutokset vuodelle 2026 ovat osittain seurausta hallituksen päätöksistä. Näitä muutoksia ei ole kuitenkaan miltään osin otettu huomioon päätösperäisinä muutoksina tässä muistiossa. Sosiaalivakuutusmaksut vuodelle 2026 ovat kaikissa vaihtoehdoissa talousarvioesityksen mukaiset.

Vihreiden ansiotuloverotuksen muutokset

Vihreiden vaihtoehdossa perutaan ylimmän marginaaliveroasteen alentaminen, kohdistetaan veronalennus pieni- ja keskituloisille ja säästetään 200 miljoonaa euroa. Muutokset kohdistuvat valtion tuloveroasteikkoon, työtulovähennykseen ja eläketulon lisäveroon. Tarkemmat tiedot muutoksista on esitetty liitteessä 3.

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työsuhdepolkupyöräetu

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja ei ole aineistossa eroteltu työttömyyskassojen jäsenmaksuista, joten arvio on toteutettu poistamalla kultakin henkilöltä vähennyksestä vuoden 2023 keskimääräisen kassamaksun (84,70 euroa) mahdollisesti ylittävä osa.

¹⁴ Ks. mallin tarkempi kuvaus Tilastokeskuksen sivuilta: <http://www.stat.fi/tup/mikrosimulointi/ominaisuudet.html>. Kustannuslaskelmissa (muistion luku 2) ja työllisyysvaikutuksia (luku 6) arvioitaessa on hyödynnetty myös hallituksen esityksiä ja muita ulkoisia lähteitä.

¹⁵ Ajantasaistaminen on menetelmä, jolla nykyhetkeä vanhempaa aineistoa päivitetään vastaamaan paremmin nykyhetkeä tai ennustetaan tietoja tuleville vuosille. Ajantasaistusmenetelmässä pyritään huomioimaan muutokset mm. tulokehityksessä, lainsäädännössä ja väestörakenteessa (ks. esim. [Immervoll, Lindström, Mustonen, Riihelä & Viitamäki \(2005\)](#)). SISU-mallin ajantasaistusprosessi on kuvattu tarkemmin mallin käyttäjän oppaassa ja sen liitteissä: https://stat.fi/media/uploads/sisu_kasikirja.pdf

Polkupyöräedun käyttäjämäärä on aineistossa vuoden 2023 tasossa. Edun käyttö on kasvanut tämän jälkeen, joten edun poistamisen vaikutus tulee tässä arvioissa aliarvioiduksi.

Aineistopuutteiden takia laskelmassa ei ole voitu huomioida tuloverotuksen muutoksista mm. työhuonevähennyksen poistamista.

Osinkoverotuksen muuttaminen

Esitetyt laskelmat ovat osinkojen osalta kaikilta osin staattisia eivätkä ne ota huomioon mahdollisia käyttäytymisvaikutuksia. Käytettävissä oleva aineisto sekä laskentamalli eivät mahdollista näiden huomioimista. Yrittäjät todennäköisesti reagoisivat muutokseen maksamalla vähemmän osinkoa yhden vuoden tasolla, mikä johtaa siihen, että staattinen arvio verotulojen muutoksesta tulee arvioitua liian suureksi.

Aihetta on käsitelty laajasti mm. [Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportissa \(VM 2017b\)](#). Tutkimuksissa on havaittu, että valtaosa yrittäjistä pyrkii välttämään korkeammin verotettua ansiotulo-osinkoa ja tästä syystä jakaa osinkoa juuri nettovarallisuusrajaan asti. [Koiviston \(2023\)](#) tutkimus arvioi osinkoverotuksen muutoksia hieman syvällisemmin. Tutkimuksen mukaan muutokset johtavat pääosin tulonmuuntoon sekä yksittäisen vuoden sisällä (osinko vs. palkka), että vuosien välillä (osingonmaksun lykkääminen). Tutkimuksessa havaitaan mm., että vuonna 2014 tapahtunut korkean nettovarallisuuden yritysten osinkojen verotuksen keveneminen johti siihen, että yritykset maksoivat keskimäärin 8 prosenttia enemmän samalla kun yrittäjille maksettu palkka pieneni 8 prosenttia. Samalla havaittiin, että ne yritykset, jotka jakoivat osinkoa juuri vanhan nettovarallisuusrajan eli 9 prosenttia nettovarallisuudesta, alensivat osinkojaan vastaamaan uutta 8 prosentin nettovarallisuusrajaa. Yrittäjät reagoivat voimakkaasti kannustimiin lähinnä tulonmuuntoa harjoittamalla. Osinkoverotuksen muutoksella ei kuitenkaan havaita olevan vaikutusta yrityksen investointeihin tai liikevaihtoon.

Työttömyysturva ja yleistuki

Yleistuen tarveharkinnassa käytetyt tulot on muodostettu laskemalla yhteen henkilön pääomatulot ja muut ansiotulot ja jakamalla tämä summa kahdella. Tulot on jaettu siitä johtuen, että Terveystien ja hyvinvoinnin laitoksen hallituksen esitystä varten ([HE 112/2025](#)) tekemässä yleistuen vaikutusarviossa havaittiin, että alle 55-vuotiaiden työmarkkinatuen saajien kohdalla näin muodostetut tulot ovat noin kaksinkertaiset verrattuna Kelan tietoihin todellisista tarveharkinnasta käytetyistä tuloista. Tulot on muodostettu tällä tavalla myös alle 55-vuotiaille työmarkkinatuen saajille, joilla on aineistossa myös tarveharkinnassa käytetyt tulot, jotta erot tulojen muodostuksessa eivät poikkeaisi eri ryhmillä toisistaan. Arviossa on jonkin verran epätarkkuutta, koska vuositasen tulotiedoista muodostetut tarveharkinnan tulot eivät välttämättä todellisuudessa ajoitu niille kuukausille, joina henkilö saa työttömyysetuutta.

Lomakorvausten jaksoitus työttömyysturvassa on viety malliin arpomalla lomakorvausten jaksotuksia yhtä suurelle osuudelle saajista kuin lomakorvauksia oli jaksotettu työttömyysturvan saajilla ennen jaksotuksen poistoa vuonna 2013. Menetelmä on sama, jota on käytetty hallituksen esitysten arvioissa.

Työssäoloehdon pidentäminen on viety malliin siirtämällä alle 52 viikkoa (ja vastaavasti Vihreiden porrastuksen mukaisten rajojen mukaisesti) kuluneen ja edellisen kahden vuoden aikana työskennelleet ansiopäivärahalta peruspäivärahalle.

Simulaatioissa on käytetty työttömyysturvan kuukausimallia, eli työttömyysturva on simuloitu henkilöille kuukauden jaksoissa aiemman vuositasen tarkastelun sijaan, mikä parantaa mallin laskentatarkkuutta.

Omaishoidon tuki

Omaishoidon tuen vähimmäispalkkioiden korottaminen on arvioitu korottamalla kaikkia omaishoidon tuen palkkioita suhteellisesti saman verran niillä, joiden omaishoidon tuen vuosipalkkiot koko vuodelta ovat enintään 12 kuukaudelta maksettujen vähimmäispalkkioiden suuruiset. Tällä menetelmällä palkkion korotuksen kokonaisvaikutus on lähellä hallituksen esityksessä tehtyä arviota, mutta kotitaloustasolla arviossa voi olla epätarkkuutta.

Kotihoidon tuen asumisaikavaatimus

Kotihoidon tuen kolmen vuoden asumisaikavaatimusta on arvioitu asettamalla kotihoidon tuki nolaksi henkilöillä, joiden muuttovuosi on ollut aineistossa 2020 tai myöhemmin (aineistovuosi mallissa on 2023). Arvioon liittyy epätarkkuuksia esimerkiksi sen vuoksi, että henkilö voi olla kolmen vuoden säännön puitteissa oikeutettu tukeen osan vuotta, sekä siksi, että muuttujalla ei pystytä tunnistamaan sellaisia EU/ETA-maista muuttaneita henkilöitä, joilla oikeus tukeen säilyisi.

Yleisen asumistuen, eläkkeensaajan asumistuen ja toimeentulotuen varallisuusharkinta

Yleisen asumistuen, eläkkeensaajan asumistuen ja toimeentulotuen simuloinnissa on käytetty malliin sisältyviä varallisuustietoja. Varallisuustiedot eivät ole kattavia, vaan niistä puuttuvat esimerkiksi talletukset. Toimeentulotuelle on asetettu 500 euron varallisuuskatto, eli kotitaloudet, joilla on datassa yli 500 euron varallisuus, eivät saa simuloinneissa toimeentulotukea. Oletus vastaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen uusimpia laskelmia sosiaaliturvaleikkausten tulonjakovaikutuksista ([Tervola & Ollongvist 2025](#)).

Opiskelijoiden asumislisä

Mikrosimulointimalli ei pysty tunnistamaan täsmällisesti kuukausitasolla, ketkä kaikki siirtyisivät opintotuen asumislisän piiristä takaisin yleisen asumistuen piiriin. Tämän vuoksi opiskelijoiden asumislisää koskevaan arvioon liittyy epävarmuutta. Laskelmissa ei ole myöskään huomioitu muutoksen mahdollisia vaikutuksia opiskelijoiden asumisvalintoihin.

Mallin tuottama toimeentulotuen saannin yliarvio on opiskelijoiden asumislisäsiirron yhteydessä poikkeuksellisen suuri. Tämän vuoksi toimeentulotuen saanti on määriteltä nollaksi opintoetuuksia saaneilla opiskelijoilla sekä pysyvän lainsäädännön mukaisessa laskelmassa että reformilaskelmissa. Tämä vääristää toimeentulotuen saantia hieman alaspäin, koska perheettömät opiskelijatkin voivat saada joissain tilanteissa toimeentulotukea. Ratkaisulla estetään kuitenkin suhteettoman suuri vääristymä toimeentulotuen saannissa pysyvän lainsäädännön ja asumislisäreformin välillä.

Toimeentulotukeen ja yleiseen asumistukeen liittyvät epätarkkuudet

Mikrosimulointimalli yliarvioi toimeentulotuen perusosaan kohdistuvien muutosten vaikutuksia ja myös tuen kohdentumisessa on epätarkkuuksia todelliseen tilanteeseen verrattuna mm. tukeen liittyvän alikäytön takia. Vastaavia ongelmia liittyy myös muihin etuuksiin (esim. asumistuet ja takuueläke), jotka simuloidaan mallissa kaikille tukeen laskennallisesti oikeutetuille henkilöille tai kotitalouksille. Yleisen asumistuen osalta malli tyypillisesti yliarvioi ansiotulovähennyksen vaikutusta, koska malli ei sisällä kuukausi- tai etuusjaksotasoisia tulotietoja. Lisäksi asumiskustannukset on aineistossa imputoitu suurelle osalle väestöstä ja niihin liittyy merkittävää epävarmuutta. Tämän vuoksi esimerkiksi Vihreiden vaihtoehtobudjettiin sisältyvää toimeentulotuen enimmäisasumismenojen rajauksen perumista ei ole voitu huomioida laskelmissa.

Epätarkkuudet heijastuvat suoraan toimeentulotukeen ja asumistukiin tehtävissä muutoksissa, mutta myös epäsuorasti muiden etuusmuutosten kautta (esim. työttömyysturvan leikkaus kasvattaa asumistuki- ja

toimeentulotukimenoja). Vaikka sekä asumistuki- että toimeentulotukimalli tyypillisesti yliarvioivat vaikutuksia, muodostuu vaikutus kuitenkin nettomääräisesti yleensä lähemmäksi ”todellista” (toimeentulotuki kompensoi asumistuen muutosta).

SISU-mikrosimulointimallia ei tyypillisesti käytetä ainakaan asumistukien ja toimeentulotuen osalta ensisijaisena vaihtoehtona, kun pyritään arvioimaan muutosten vaikutuksia etuusmenoon ja julkiseen talouteen. Näitä vaikutuksia on arvioitu talousarvioesityksen osalta kyseisissä hallituksen esityksissä, joissa muutoksia on arvioitu yksitellen. Näissä sosiaaliturvaa koskevissa kustannusarvioissa on tyypillisesti hyödynnetty suoraan Kelan rekisteritietoja. Näihinkin laskelmiin liittyy epävarmuutta erityisesti silloin, kun etuuden piiriin tulee suoraan tai epäsuorasti reformien seurauksena uusia kotitalouksia. Yksittäisten etuusmuutosten demografisten ja tulonjaollisten vaikutusten sekä sosiaaliturva- ja veromuutosten yhteisvaikutusten arviointi kuitenkin edellyttää SISU-mallin käyttöä ja siihen liittyvät epätarkkuudet on hyväksyttävä tämän tyyppisissä tarkasteluissa.

Mikrosimulointimalli ei sovellu harkinnanvaraisten tuen saantiin liittyvien sääntöjen muutosten arviointiin. Tämän vuoksi esimerkiksi toimeentulotukiuudistuksessa ehdotettuja velvollisuutta hakea ensisijaista etuutta ja perusosan alentamisen helpottamista ei voida mallilla arvioida.

SISU-malli yliarvioi moninkertaisesti toimeentulotuen ansiotulovähennyksen vaikutukset tuen saantiin. Tämän vuoksi aineistopohjaisessa simuloinnissa ansiotulovähennys on asetettu nolllaksi sekä pysyvässä lainsäädännössä että reformien arvioissa. Muutokset ansiotulovähennykseen huomioidaan kuitenkin esimerkkilaskelmissa. Opintoetuuksia saaneilla kotitalouksilla toimeentulotuki on määritelty nolllaksi, koska malli yliarvioi toimeentulotuen saannin näillä kotitalouksilla moninkertaisesti. Myöskään yrittäjille ei simuloida toimeentulotukea lainkaan. Nämä määrittelyt johtavat siihen, että toimeentulotuen saanti voi tulla aliarvoiduksi opiskelijoilla, yrittäjillä sekä pieniä työtuloja saaneilla. Aliarvio on kuitenkin merkittävästi pienempi kuin näiden rajausten tekemättä jättämisestä seuraava yliarvio olisi.

Toimeentulotuen simuloinnissa käytetään perustoimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen kuntakohtaisia rajoja (asumisnormit), mutta ei huomioida niihin mahdollisesti kohdistuvia muutoksia.

L1.2 Välilliset verot

Välillisten kulutusverojen osalta kustannuslaskelmat ovat lähtökohtaisesti staattisia tai suoraan hallituksen esityksiin perustuessaan niissä esitettyjen arvioiden ja menetelmien mukaisia. Välillisiä veroja koskevat jakaumalaskelmat ovat myös staattisia, jos toisin ei ole mainittu. Staattisessa laskentakehikossa jakaumavaikutuksia arvioitaessa oletetaan, että välillisten verojen muutokset siirtyvät täysimääräisinä kuluttajahintoihin ja että hintamuutokset eivät vaikuta kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen¹⁶. Välillisten verojen muutosten vaikutuksia kotitalouksien ostovoimaan arvioidaan vähentämällä kotitalouden käytettävissä olevista tuloista välillisten verojen muutos. Siten veronkorotus heikentää kotitalouden ostovoimaa suhteessa verrattavaan tilaan¹⁷. Välillisten verojen muutosten vaikutusarviointi keskittyy vain ostovoiman muutokseen eikä esimerkiksi muita hyvinvointiin liittyviä ulottuvuuksia pyritä arvioimaan (esim. terveysvaikutukset).

Kustannuslaskelmat

Vihreiden kokonaisuuden sisältämien välillisten verojen muutosten kustannusvaikutukset perustuvat lähtökohtaisesti hallituksen esityksissä arvioituihin taloudellisiin vaikutuksiin, jos erikseen ei ole toisin mainittu. Välillisten verojen kustannusvaikutukset kuvaavat vaikutusta koko verokertymään eivätkä pelkästään kotitalouksien osuutta kulutuksesta.

Jakaumavaikutukset

Välillisten verojen muutosten vaikutuksia eri tulokymmenysten ja väestöryhmien ostovoimaan on arvioitu tuoreimman vuoden 2022 Kulutustutkimuksen avulla. Välillisten verojen väestöryhmittäiset euromääräiset muutokset on skaalattu SISU-mallin rekisteriaineiston tasolle käytettävissä olevien tulojen suhteellisella erolla.

Välillisen verotuksen jakaumavaikutusten arvioimiseen liittyy useita epävarmuustekijöitä aineistoon ja menetelmään liittyvien rajoitteitten takia¹⁸. Välillistä verotusta koskeviin laskelmiin tuleekin suhtautua vain karkeina, suuntaa antavina arvioina.

¹⁶ Kotitalouksien kokonaiskulutusta ei myöskään kiinnitetä perusuran tai aineiston perusvuoden tasoon eikä kotitalouksilla ole siten budjettirajoitetta, jos välillisiä veroja nostetaan. Toisin sanoen puhtaasti staattisessa laskentakehikossa kotitalouksien oletetaan ostavan saman määrän tuotteita hyödykkeen veroasteesta riippumatta (esim. arvonnlisäveropohja ei muutu).

¹⁷ Valtaosa välillisistä veroista on regressiivisiä, koska pienituloiset kuluttavat poikkileikkausnäkökulmasta tarkasteltuna suuremman osan tuloistaan kuin suurituloiset. Toisaalta regressiivisyyttä voidaan ajatella myös elinkaarinäkökulmasta, jolloin edellä mainitut tuloiluokkien väliset erot tasoittuvat. Olennaista onkin millä aikajänteellä tuloja ja kulutusta tutkitaan. Jos oletettaisiin yksinkertaisesti, että myös kaikki säästetyt tulot kulutetaan myöhemmin, jolloin välilliset verot kohdistuisivat myös myöhempään kulutukseen, niin välillisten verojen regressiivinen ominaisuus pitkälti poistuisi. Yhden vuoden poikkileikkausaineistoa käytettäessä valinta liittyy siihen, huomioidaanko säästämisasteiden erot kotitalouksien välillä. Elinkaarinäkökulmasta tarkasteltuna välillisten verojen muutos tulisi poikkileikkausaineistossa suhteuttaa kulutusmenoihin eikä käytettävissä oleviin tuloihin (ks. esim. [Vartia & Vartia 1979](#)). Välillisten verojen muutokset heijastuvat myös kertaluonteisesti kertyneen varallisuuden reaalisuuteen arvoon, jota ei myöskään oteta huomioon. Tässä muistiossa käytetty menetelmä välillisten verojen muutoksen suhteuttamisesta käytettävissä oleviin tuloihin on kuitenkin vallitseva laskentatapa myös hallituksen esityksiä arvioitaessa. Myös kaikki muistion muut laskelmat on tehty poikkileikkausnäkökulmasta, joka puoltaa kyseistä tarkastelutapaa.

¹⁸ Esimerkiksi valtaosa valmisteverojen veropohjista on arvioitu hyödykkeiden keskihintojen avulla. Todennäköisesti keskihinnat kuitenkin oikeasti vaihtelevat esimerkiksi tuloiluokittain. Lisäksi tiettyjen hyödykeryhmien kulutusluvut ovat merkittävästi aliestimoituneet Kulutustutkimuksessa (erityisesti alkoholi) verrattuna esim. Kansantalouden tilinpidon mukaisiin kulutusmenoihin. Myös Kulutustutkimuksen pieni otoskoko asettaa rajoitteita arvioiden tekemiselle.

Jakeluvelvoitteen vaikutus pumppuhintoihin

Laskelmassa on käytetty hallituksen esityksen [HE 121/2024](#) arvioita jakeluvelvoitteen muutosten vaikutuksesta arvonlisäverollisiin pumppuhintoihin vuoden 2026 tasossa.

Virvoitusjuomavero

Talousarvioesitykseen sisältyvä virvoitusjuomaveron korotus on tehty olettamalla hallituksen esityksen [HE 123/2025](#) mukaisesti, että sokerittomien juomien verotaso nousisi seitsemän senttiä litralta ja sokeripitoisten keskimäärin 15 senttiä litralta.

Alkoholijuomaveron korotus

Valtiovarainministeriö on arvioinut [Verokartoituksessa](#), että kaikkien alkoholijuomien absoluuttisesti yhtä suuri, keskimäärin noin 10 % veronkorotus lisäisi verokertymää 100 miljoonalla eurolla. Keskimäärin 4 prosentin korotus vastaisi siten karkeasti arvioituna 40 miljoonaa euroa.

Energiaverojen korotus

Verokartoituksen perusteella 150 miljoonan euron korotus vastaisi hyvin karkeasti arvioituna noin 3,5 prosentin korotusta valmisteverotasoihin. Kulutustutkimukseen perustuvassa arvioinnissa muutos koskee vain liikennepolttoaineita ja kotitaloussähköä.

Sokerivero

Vihreiden vaihtoehtobudjettiin sisältyvää sokeriveroa tai terveysterveysteista haittaveroa ei ole tässä yhteydessä täsmennetty. Laskelma toteutetaan palauttamalla vuonna 2016 voimassa ollut makeisvero ja asettamalla veron määrä 1,28 euroon kilolta. Kulutustutkimuksen perusteella arvioitu vaikutus tuottaa tällöin tavoitellun 200 milj. euron verotuoton.

Indeksivaikutukset

Välillisten verojen muutokset vaikuttavat kuluttajahintoihin ja siten myös kansaneläkeindeksiin sidottuihin sosiaalietuuksiin sekä työeläkeindeksiin kautta eläkkeisiin. Esimerkiksi arvonlisäverojen kiristäminen korottaisi kuluttajahintojen nousun myötä etuuksia ja eläkkeitä, joka kompensoi osittain ostovoiman heikentymistä niitä saavilla kotitalouksilla. Todellisuudessa indeksit seuraavat kuluttajahintojen nousua viiveellä, mutta tässä laskelmassa oletetaan hyödykkeiden hintojen nousun siirtyvän välittömästi ja täysimääräisesti indeksisidonnaisten etuuksien tasoihin.

Välillisten verojen vaikutus kuluttajahintoihin on arvioitu arvonlisäverokantojen osalta Kulutustutkimuksen avulla hyödyntämällä hyödykkeiden budjettiosuuksia (keskimääräistä osuutta kulutuskorista) ja hyödykekohtaisia arvonlisäverokantoja (ks. Riihelä 2010). Staattisessa laskelmassa kuluttajahintojen muutos on yhtä suuri kuin kotitalouksien kulutuksen yhteenlasketun arvon muutos, jos oletetaan hyödykkeiden budjettiosuuksien vastaavan kuluttajahintaindeksiin painoja.

Kuluttajahintojen muutoksen vaikutus sosiaalietuuksien tasoon, julkiseen talouteen ja tulojakaumaan on arvioitu SISU-mikrosimulointimallilla. Indeksivaikutukset on arvioitu erillisenä laskelmana eikä se siten huomioi yhteisvaikutuksia kansaneläkeindeksiin sidottuihin sosiaaliturvaetuuksiin (tai työeläkkeisiin) kohdistuvien reformien kanssa. Yhteisvaikutukset ovat kuitenkin vähäisiä kokonaisuuden kannalta.

Hallituksen esityksen [HE 75/2023](#) mukaisesti eräitä etuuksia ja rahamääriä, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin tai elinkustannusindeksiin, ei tarkisteta siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään tai elinkustannusindeksin muutosta vastaavasti vuosina 2024–2027. Tämän vuoksi talousarvioesityksen mukaisessa tilanteessa välillisten verojen vaikutus kuluttajahintoihin ei muuta jäädytyksen kohteena olevia etuusperusteita.

Kaikissa muistion taulukoissa ja kuvioissa kuluttajahintojen muutoksen vaikutus sosiaalietuuksien tasoon ja eläkkeisiin sisältyy välillisten verojen kokonaisuuteen. Välillisiin veroihin kohdistuvien muutosten indeksivaikutuksia ei huomioida 5. luvun esimerkkilaskelmissa.

L1.3 Esimerkkilaskelmat

Luvun 5.1 esimerkkilaskelmat kuvaavat ansiotuloveroreformien vaikutusta verojen jälkeisiin nettotuloihin ja veroasteisiin tulolajeittain. Kyseisen luvun kuvioissa ja taulukoissa bruttotulotasot ovat kiinteitä (ansiotason muutosta ei huomioida) eikä sosiaaliturvaa ole huomioitu¹⁹. Lukujen 5.2 ja 5.3 laskelmissa huomioidaan verojen lisäksi myös muut tulonsiirrot ja varhaiskasvatusmaksut. Laskelmat eivät ole ostovoimalaskelmia, vaan kuvaavat lakimuutosten vaikutuksia nimellisiin verojen jälkeisiin nettotuloihin ja käytettävissä oleviin tuloihin. Myöskään välillisiä veroja (ml. näiden indeksivaikutukset) ei huomioida esimerkkilaskelmissa.

Esimerkkilaskelmissa huomioidaan vain ns. automaattisesti tehtävät verovähennykset. Näin ollen esimerkiksi työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuutta tai työhuonevähennystä ei ole huomioitu. Laskelmissa on käytetty vuoden 2025 keskimääräisiä kirkollis- ja kunnallisveroprosentteja. Palkansaaajat ovat esimerkeissä 32-vuotiaita. Kaikki lapset ovat laskelmissa päivähoitoikäisiä (ensimmäinen lapsi alle 3-vuotias ja toinen lapsi 3-5-vuotias). Lapset ovat kokoaikaisessa päivähoidossa, jos molemmat vanhemmat työskentelevät osa- tai kokoaikaisesti palkkatasosta riippumatta.

Luvun 5.3 kannustinlaskelmissa työttömän henkilön oletetaan saavan soviteltua työttömyysetuutta. Laskelmassa ei oteta huomioon soviteltuun työttömyysetuuteen liittyviä työttömyysturvalain mukaisia rajoitteita, vaan oletetaan kaavamaisesti palkkatyön tulevan hyväksytyksi soviteltuun työttömyysetuuteen oikeuttavana työnä. Ansiopäivärahan nk. 100-prosentin sääntö huomioidaan kuitenkin normaalisti. Työttömien oletetaan laskelmissa myös täyttävän työssäoloehdon täysimääräisesti.

Esimerkkitapausten oletetaan olevan lähtökohtaisesti oikeutettuja toimeentulotukeen. Muistiossa esitettyjen esimerkkitapausten asumismenot ovat matalampia kuin keskimääräiset perustoimeentulotuen enimmäisasumismenot (asumismenot), jonka vuoksi kyseisillä rajoilla ei ole käytännössä vaikutusta laskelmien tuloksiin toimeentulotukea saavilla henkilöillä tai kotitalouksilla. Yleisen asumistuen, eläkkeensaajan asumistuen ja toimeentulotuen varallisuusharkintaa ei oteta huomioon esimerkkilaskelmissa.

Opiskelija

20-vuotta täyttänyt yksin asuva korkeakouluopiskelija (aloittanut opinnot 1.8.2014 jälkeen, ei huollettavia lapsia) yleisen asumistuen kuntaryhmässä 2, vuokra 556 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin asuvien opiskelija-ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 8/2025 (lähde: Kelasto). Opintolainatakaus luetaan opiskelijan tuloksi toimeentulotuen tarveharkinnassa riippumatta siitä, onko opiskelija ottanut lainaa.

Työtön (työmarkkinatuki/yleistuki)

Työmarkkinatukea/yleistukea saava yksin asuva henkilö yleisen asumistuen kuntaryhmässä 2, vuokra 562 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin asuvien työttömien ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 8/2025 (lähde: Kelasto).

Työtön (ansiosidonnainen)

Keskimääräistä ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa (1 508 €/kk vuonna 2023²⁰, lähde: Kela) saava yksin asuva henkilö yleisen asumistuen kuntaryhmässä 2, vuokra 562 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin

¹⁹ Kansaneläkkeen täyteen määrään kohdistuvat muutokset (indeksi-/tasomuutokset) otetaan kuitenkin aina huomioon eläketulovähennyksissä (pl. välillisen verotuksen indeksivaikutukset).

²⁰ Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan laskennassa käytetään vuoden 2023 keskimääräisen päivärahan tuottavaa vakuutuspalkkaa, joka korotetaan ansiotasoindeksillä vuoden 2026 tasoon.

asuvien työttömien ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 8/2025 (lähde: Kelasto).

Ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastuksen myötä päivärahan määrä vaihtelee työttömyyden keston mukaan. Esimerkilaskelmissa ansiosidonnaisen määräksi on laskettu 101 päivää työttömänä olevan henkilön mukaan. Tämä vastaa keskimääräistä ansiosidonnaisen päivärahan kestoa vuonna 2023 (lähde: Kela). Tällöin keskimääräinen ansiosidonnainen päiväraha on 87,9 prosenttia normaalista päivärahasta²¹.

Työtön yksinhuoltaja (työmarkkinatuki/yleistuki)

Työmarkkinatukea/yleistukea saava yksinhuoltaja (2 päivähoitoikäistä lasta) yleisen asumistuen kuntaryhmässä 2, vuokra 806 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työttömien yhden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 8/2025 (lähde: Kelasto).

Pienituloinen eläkeläinen

Täyttä takuueläkettä saava yksin asuva henkilö kuntaryhmässä 2, vuokra 619 €/kk. Vuokra vastaa eläkkeensaajan asumistukea saavien keskivuokraa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 7/2025 (lähde: Kelasto).

Keskimääräinen työeläke

Suomessa asuvien omaan työhönsä perustuvaa eläkettä saavien keskimääräinen omaan työhönsä perustuva bruttoeläke 1 985 €/kk vuoden 2024 lopussa (lähde: ETK).

Mediaanipalkansaaja

Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansioiden (brutto) mediaani 3 564 €/kk vuonna 2023 (lähde: Tilastokeskus, Palkkarakennetilasto).

Pienituloinen palkansaajaperhe

Palkka molemmilla puolisoilla puolet kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansioiden mediaanista. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 2, vuokra 1 029 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 8/2025 (lähde: Kelasto).

Keskituloinen palkansaajaperhe

Puolisot mediaanipalkansaajia. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 2, vuokra 1 029 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 8/2025 (lähde: Kelasto).

Suurituloinen palkansaajaperhe

Palkka molemmilla puolisoilla 2,5 kertaa mediaanipalkka. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 2, vuokra 1 029 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien

²¹ $(100 \% \times 40pv + 80 \% \times 61pv) / 101pv = 87,9 \%$

kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 8/2025 (lähde: Kelasto).

L1.4: Tulokymmenysten alarajat

Tulokymmenysten rajat on muodostettu SISU-mikrosimulointimallissa Tilastokeskuksen tulonjakotilastojen tavoin kotitalouden ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mukaisesti. Ekvivalentteja tuloja käyttämällä tulovertailuissa pyritään saamaan eri kokoiset ja rakenteeltaan erilaiset kotitaloudet vertailukelpoisiksi ottamalla huomioon yhteiskulutushyödyt (skaalaedut).

Menetelmässä henkilöiden käytettävissä olevat rahatulot summataan ensin kotitaloustaalle, jonka jälkeen kotitalouden yhteenlasketut tulot jaetaan kotitalouden kulutusyksiköiden määrällä käyttämällä OECD:n modifioitua ekvivalenssiskaala, jossa:

- kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1
- muut yli 13-vuotiaat henkilöt saavat painon 0,5
- lapset saavat painon 0,3 (lapsiksi on määritelty 0–13-vuotiaat).

Tämän jälkeen jokaiselle kotitalouden jäsenelle tulee sama ekvivalentti tulo. Henkilöt järjestetään tämän jälkeen tulojen mukaiseen järjestykseen ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Jokainen kotitalouden henkilö kuuluu siten samaan tulokymmenykseen. Menetelmän takia tulorajat kuvaavat käytettävissä olevien tulojen rajaa yhden hengen kotitaloudelle. Muille kuin yhden hengen kotitalouksille luvut on kerrottava kotitalouden kulutusyksiköiden määrällä (esim. lapsettomalla pariskunnalla luvulla 1,5).

Alla olevassa taulukossa esitetyt tulokymmenysten alarajat kuvaavat pysyvän lainsäädännön simuloinnin mukaista tilannetta.

Tulokymmenysten alarajat

Tulodesiili	Desiilin alaraja, €
1	.
2	15 878
3	19 930
4	23 883
5	27 515
6	30 883
7	34 480
8	38 743
9	44 485
10	54 574

Liite 2: Hallituksen esitykset

Talousarvioesityksen osalta laskelmassa huomioitujen vero- ja etuusperusteiden muutokset ja niihin liittyvät vaikutusarviot on esitetty seuraavissa hallituksen esityksissä tai muissa lähteissä:

Sosiaaliturva:

- Yleistuki: [HE 112/2025](#)
- Toimeentulotuen perusosien alentaminen: [HE 116/2025](#)
- Omaishoidon palkkioiden korottaminen: [HE 110/2025](#)
- Kotihoidon tuen asumisaikavaatimus: [HE-luonnos](#)
- Äitiysavustuksen korottaminen: [HE 99/2025](#)
- Kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksijäädytys: [HE 75/2023](#)

Tuloverotus:

- Tuloverotuksen muutokset: [HE 98/2025](#)

Välilliset verot:

- 14 prosentin arvonlisäverokantaan kuuluvien hyödykkeiden verokannan alentaminen: [HE 93/2025](#)
- Tupakkaveron korotus: [HE 97/2024 vp](#)
- Alkoholijuomien veronkorotus: [HE 95/2025](#)
- Virvoitusjuomaveron korotus: [HE 123/2025](#)
- Sähkön huoltovarmuusmaksun korotus: [VM 2025](#)
- Liikennepolttoaineiden veronalennus: [HE 132/2025](#)
- Jakeluvetoitteen muutokset: [HE 121/2024 vp](#)

Liite 3: Tuloveroperusteiden muutokset Vihreiden vaihtoehdossa

Valtion tuloveroasteikko:

PLS (2025)

Verotettava ansiotulo, €	Vero alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
0 – 21 200	0	12,64
21 200 – 31 500	2 679,68	19,00
31 500 – 52 100	4 636,68	30,25
52 100 – 88 200	10 868,18	34,00
88 200 – 150 000	23 142,18	41,75
150 000 –	48 943,68	44,25

TAE 2026

Verotettava ansiotulo, €	Vero alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
0 – 22 000	0	12,64
22 000 – 32 600	2 780,80	19,00
32 600 – 40 100	4 794,80	30,25
40 100 – 52 100	7 063,55	33,25
52 100 –	11 053,55	37,5

VIHR 2026

Verotettava ansiotulo, €	Vero alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
0 – 22 000	0	12,64
22 000 – 32 600	2 780,80	19,00
32 600 – 52 100	4 794,80	30,25
52 100 – 88 200	10 693,55	34,00
88 200 – 150 000	22 967,55	41,75
150 000 –	48 769,05	44,25

Työtulovähennys

	PLS (2025)	TAE 2026	VIHR 2026
1. prosentti, %	18	18	18
1. tuloaraja, €	24 250	35 000	35 000
2. prosentti, %	2,22	2,00	2,22
2. tuloaraja, €	42 550	50 550	42 550
3. prosentti, %	3,44	0	3,55
Enimmäismäärä, €	3 225	3 430	3 585
Lapsikorotus, €	50	105	105
Ikäkorotus, €	1 200	1 200	1 200

Eläketulon lisävero

	PLS (2025)	TAE 2026	VIHR 2026
Tuloraja, €	47 000	60 000	47 000
Veroprosentti, %	5,85	5,85	5,85